

Plenarhandling

A8-0051/2019

30.1.2019

BETÄNKANDE

om genomförandet av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i EU:s institutionella ram (2017/2089(INI))

Utskottet för konstitutionella frågor

Föredragande: Barbara Spinelli

INNEHÅLL

	Sida
MOTIVERING – BAKGRUND OCH SLUTSATSER	3
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	8
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALA FRÅGOR	20
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR MEDBORGERLIGA FRI- OCH RÄTTIGHETER SAMT RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR	25
STÅNDPUNKT I FORM AV ÄNDRINGSFÖRSLAG FRÅN UTSKOTTET FÖR KVINNORS RÄTTIGHETER OCH JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN	33
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR FRAMSTÄLLNINGAR	43
INFORMATION OM ANTAGANDET I DET ANSVARIGA UTSKOTTET	52
SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPPROP I DET ANSVARIGA UTSKOTTET	53

MOTIVERING – BAKGRUND OCH SLUTSATSER

Inledning

Antagandet av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*) utgjorde en vändpunkt i den europeiska integrationsprocessen. EU åtog sig ett formellt ansvar inför sina medborgare och övergick från en rent ekonomisk gemenskap till att bli en union som bygger på rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Genom artikel 6.1 i EU-fördraget konstitutionaliserade Lissabonfördraget detta vägval genom att ge stadgan samma rättsliga värde som fördragen.

Enligt artikel 51.1 i stadgan utgör EU-institutionernas agerande gentemot stadgan den viktigaste referenspunkten för en analys av dess tillämpningsområde och en bedömning av i vilken utsträckning dess bestämmelser har genomförts. Syftet med detta betänkande är att utifrån ett EU-institutionellt perspektiv utvärdera det aktuella läget när det gäller stadgans roll som källa till EU:s primärrätt, samtidigt som ytterligare utrymme för förbättringar kartläggs.

Undersökningsverksamhet

Följande undersökningsverksamhet har genomförts:

- En studie¹ från utredningsavdelning C inom GD IPOL som presenterades i AFCO-utskottet den 28 november 2017, i närvaro av ordföranden för rådets arbetsgrupp för grundläggande rättigheter, medborgerliga rättigheter och fri rörlighet för personer samt en företrädare för kommissionens enhet för politiken för grundläggande rättigheter:
- Tekniska möten med Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) (10.1.2018), Europeiska kommissionen, enheten för politiken för grundläggande rättigheter (22.2.2018), chefen för avdelningen för den europeiska sociala stadgan, Europarådet (13.3.2018), Europeiska ombudsmannen (30.5.2018).
- Ett rättsligt yttrande² från FRA som presenterades i AFCO-utskottet den 1 oktober 2018, på grundval av synpunkter som inhämtats från bland annat EU-byråernas svar på en rundfråga som AFCO-utskottets ordförande skickade ut till alla byråer.

Stadgan i EU:s lagstiftnings- och beslutsprocesser

Trots de beaktansvärda framsteg som EU-institutionerna gjort i fråga om att integrera stadgan i lagstiftnings- och beslutsprocesserna verkar den fortfarande vara ett undervärderat instrument som inte utnyttjas till sin fulla potential. Den allmänna tendensen är att fokusera på

¹ *The Implementation of the Charter of Fundamental Rights in the EU institutional framework* (genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna inom EU:s institutionella ramar), Olivier De Schutter, (PE 571.397).

² FRA:s yttrande nr 4/2018, *Challenges and opportunities for the implementation of the Charter of Fundamental Rights* (utmaningar och möjligheter för genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna), den 24 september 2018.

att undvika överträdelser av den snarare än att maximera dess potential¹, trots att skyldigheten att främja dess tillämpning tydligt anges i själva stadgan (artikel 51.1).

Kontroller av förenligheten och konsekvensbedömningar – de främsta verktygen till kommissionens förfogande för att i förväg bedöma om dess förslag är förenliga med de grundläggande rättigheterna, och därmed med stadgan – följer samma mönster och visar på en passiv attityd gentemot stadgan snarare än en proaktiv. Särskilt när det gäller konsekvensbedömningar ligger tyngdpunkten i första hand på de traditionella normerna, nämligen ekonomiska, sociala och miljörelaterade faktorer, även om rollen för de mänskliga rättigheterna gradvis har stärkts. Samtidigt kan kommissionens förslag förändras avsevärt under lagstiftningsprocessen, och det finns en risk för att konsekvensbedömningen blir meningslös, särskilt under de så kallade trepartsmötena. Bristen på insyn i dessa gemensamma förhandlingar gör det extremt svårt att utvärdera beslutsprocessen, där politiska och/eller partipolitiska överväganden kan väga tyngre än andra angelägenheter. Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning gör det möjligt för medlagstiftarna att göra ytterligare konsekvensbedömningar, dock på frivillig grund. På medlagstiftarnivå har parlamentet väletablerade metoder för att bedöma respekten för de grundläggande rättigheterna, bland annat ett särskilt förfarande som föreskrivs i dess arbetsordning (artikel 38), vilket dock aldrig har tillämpats. Liksom i kommissionens fall är det dock huvudsakligen fråga om interna förfaranden som utförs av parlamentets egna avdelningar. I rådet finns det ingen formell mekanism för konsekvensbedömningar, trots att interna riktlinjer för kontroll av att lagstiftningen överensstämmer med de grundläggande rättigheterna har antagits. Dessutom gör bristen på insyn i rådets lagstiftningsprocess, så som nyligen rapporterats av Europeiska ombudsmannen², det svårt att fastställa hur beslut har fattats.

Inom sina verksamhetsområden ska EU-institutionerna i enlighet med kraven i den internationella människorättslagstiftningen se till att stadgans bestämmelser tillämpas fullt ut genom att upprätthålla både sina negativa skyldigheter (förpliktelse att avstå från att handla) och positiva skyldigheter (förpliktelse att handla). Detta ansvar bekräftas tydligt i EU-fördraget genom artiklarna 2 och 6 och genom motsvarande skyldigheter i de allmänna bestämmelserna i avdelning II del I i EUF-fördraget. För att uppnå detta mål, och samtidigt komplettera institutionernas interna förfaranden, skulle man kunna överväga följande ytterligare åtgärder: främjande av ett mer strukturerat och reglerat samarbete med externa oberoende organ, såsom FRA, vid bedömningen av lagstiftningsförslagens människorättsdimension; separata och särskilda bedömningar av konsekvenserna för de grundläggande rättigheterna; en mekanism för kartläggning av behovet att vidta åtgärder på unionsnivå för att upprätthålla och uppfylla stadgans bestämmelser och göra unionsrätten förenlig med den internationella människorättslagstiftningens evolutiva karaktär. Det vore också lämpligt att införa ytterligare verktyg för att genomföra systematiska efterhandsgranskningar av EU-lagstiftningens förenlighet med stadgan, vilket för närvarande överläts åt domstolens närmast exklusiva behörighet. En klausul i lagstiftningstexterna om rapportering och översyn baserat på mänskliga rättigheter och stadgan skulle kunna utgöra en utgångspunkt i detta avseende.

¹ Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, *Rapport om grundläggande rättigheter 2017*, s.23.

² Europeiska ombudsmannen, Beslutet avseende den strategiska undersökningen OI/2/2017/TE om insynen i rådets lagstiftningsprocess, 15.5.2018.

Stadgan i EU:s politik

Betänkandet kommer att behandla stadgans roll på i synnerhet två av EU:s politikområden.

Först de yttre åtgärderna, bland annat ingåendet av handelsavtal med tredjeländer. På det specifika området för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) kommer domstolens begränsade möjligheter att utöva jurisdiktion att undersökas närmare. Dessa begränsningar innebär att det saknas rättsmedel mot kränkningar av de mänskliga rättigheterna som är resultatet av beslut som fattats på detta område. Samtidigt kommer EU-institutionernas interna agerande gentemot stadgan att utgöra ett lackmustest för utvärderingen av EU:s externa agerande. EU:s förmåga att med framgång utveckla en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik som helt och hållet överensstämmer med principerna i artikel 21.1 i EU-fördraget kommer att vara beroende av att EU agerar i fullständig överensstämmelse med dessa krav internt.

Omfattande handelsavtal är särskilt relevanta på grund av de potentiellt långtgående konsekvenser som de kan få för de mänskliga rättigheterna. Trots antagandet av betydelsefulla metoder och riktlinjer för att hantera handelsavtalens människorättsdimension föreslås i betänkandet att man går längre än den så kallade integrerade strategi som för närvarande tillämpas av kommissionen i dess bedömningar av konsekvenserna för hållbar utveckling och fullt ut stöder Europeiska ombudsmannens rekommendationer¹ om att genomföra särskilda bedömningar av konsekvenserna för de mänskliga rättigheterna innan några handelsförhandlingar avslutas.

För det andra, den ekonomiska styrningen, ett område där EU:s befogenheter är mycket omfattande och i hög grad kan påverka de mänskliga rättigheterna, men där stadgan på ett flagrant sätt åsidosätts. EU:s primär- och sekundärrätt ger inte stadgan någon uttrycklig funktion på detta område, och dess bestämmelser nämns i stort sett inte. Flera instrument som utformar EU:s ekonomiska och monetära politik har antagits utanför unionens ram, vilket har inneburit att EU:s institutioner frångått det politiska ansvaret, samtidigt som de inte desto mindre tilldelas kraftfulla roller i övervakningen och genomförandet. Beslut som fattats och val som gjorts utan en riktig bedömning av människorättsdimensionen, liksom det faktum att makroekonomiska faktorer och villkorlighet fått högsta prioritet, har redan fått stora återverkningar på de medborgerliga, ekonomiska och sociala rättigheterna, vilket också har framhållits av Europeiska kommittén för sociala rättigheter. Enligt föredraganden bör domstolens dom i målet *Ledra Advertising* bli en vändpunkt för integreringen av stadgan i EU:s ram för ekonomisk styrning och i dess mellanstatliga dimension, och stadgan bör bli riktmärket för bedömning av lagenligheten i de åtgärder som föreslås och antas på detta område.

Slutligen ett särskilt omnämnande av Eurogruppen. Även om domstolen har bekräftat att denna har en informell karaktär och att dess beslut inte är bindande², därav immuniteten från

¹ Europeiska ombudsmannens beslut i ärende 1409/2014/MHZ om Europeiska kommissionens underlåtenhet att utföra en föregående konsekvensbedömning på området mänskliga rättigheter för frihandelsavtalet mellan EU och Vietnam, 26.2.2016.

² Dom av den 20 september 2016 i de förenade målen C-105/15 P–C-109/15 P, Konstantinos Mallis m.fl, punkt 61.

artikel 263 i EUF-fördraget, har den politiska effekten av gruppens avgöranden och slutsatser haft ett djupgående inflytande på politiken genom att formaliteterna i EU-rätten kringgåts och beslutsfattandet har ”avinstitutionaliserats”. Mot bakgrund av denna i praktiken utökade roll vore det lämpligt med ett klargörande av dess betydelse i förhållande till stadgan.

Rättigheter kontra principer

Stadgan är unik i det att den i ett enda dokument kombinerar medborgerliga och politiska rättigheter med sociala och ekonomiska rättigheter, inklusive ”tredje generationens mänskliga rättigheter”. Den oklara åtskillnad mellan rättigheter och principer som fastställs i artiklarna 51.1 och 52 i stadgan och förstärks av förklaringarna till stadgan, liksom den skiljaktiga skyddsnivå som tillerkänns dem (rättigheter ska respekteras/principer ska iakttagas), riskerar dock att undergräva detta kännemärke. En rörelse i riktning mot en entydig ”konceptualisering” av samtliga artiklar i stadgan inom EU:s beslutsfattande och politiska processer, med vederbörlig hänsyn till domstolens primära roll i tolkningen av EU-rätten, skulle bidra till att bekräfta stadgans unika ställning och stärka dess tillämpning. Främjandet av en systematisk synergi mellan stadgan och de andra instrumenten för människorättslagstiftning, liksom mellan de behöriga tillsynsorganen, skulle vara till ömsesidig nytta för att stärka bestämmelserna och de skyldigheter som finns i dessa. Anslutningen till den europeiska sociala stadgan är ett nödvändigt steg framåt som EU måste ta i detta avseende.

Stadgan och EU:s byråer

EU:s byråer är förpliktade att respektera och främja stadgan på samma sätt som alla andra EU-organ. Denna förpliktelse är särskilt betydelsefull med tanke på att de ofta fungerar som en operativ länk mellan EU och den nationella nivån genom att de hjälper medlemsstaterna och deras berörda aktörer att fullgöra de skyldigheter som följer av EU-rätten, och därigenom potentiellt att genomföra stadgans bestämmelser på ett konkret sätt. Om man tittar på de nuvarande förhållandena i EU:s byråer visar det sig att graden av intern medvetenhet om stadgan samt inrättandet av interna förfaranden och/eller verktyg för att ge verkan åt stadgans bestämmelser ser mycket olika ut beroende på byråernas uppdrag och karaktär. Det finns redan flera exempel på bästa praxis som skulle kunna utvidgas horisontellt till alla EU-byråer. Ytterligare verktyg – exempelvis inrättandet av oberoende ombud för grundläggande rättigheter – skulle vara till nytta för detta ändamål. Att stärka samarbetet mellan byråerna och utveckla en strukturerad dialog med relevanta människorättsaktörer är viktiga inslag i denna process. EU-lagstiftaren behöver omgående infoga uttryckliga hänvisningar till stadgan i alla byråernas inrättandeförordningar.

Genomförandet av stadgan på nationell nivå

Stadgans ”nationella dimension” kompletterar EU-dimensionen. Ett otillräckligt genomförande av stadgan på nationell nivå urholkar dess övergripande konsekvens och genomslagskraft. Enligt artikel 51.1 i stadgan riktar sig dess bestämmelser till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten. Trots klargöranden från domstolen visar nationell praxis att det fortfarande är svårt att bedöma om och hur stadgan ska tillämpas rent konkret. Intressant nog använder nationella domare ibland stadgan som en positiv

tolkningskälla även i mål som inte omfattas av EU-rätten. I allmänhet har dock denna oklarhet, i kombination med utbredda kunskapsluckor angående stadgan och avsaknaden av nationell politik som syftar till att främja tillämpningen av den, lett till ett stort underutnyttjande på nationell nivå. EU:s institutioner och byråer skulle kunna spela en viktig roll för att fylla dessa luckor genom ett brett spektrum av åtgärder och insatser som syftar till att stödja medlemsstaterna i detta avseende. Det är hur som helst av största vikt att klargöra tillämpningsområdet bättre och gå i riktning mot en mer obehindrad tolkning av artikel 51 i stadgan, samtidigt som möjligheten att upphäva denna artikel i händelse av en översyn av fördragen utvärderas.

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om genomförandet av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i EU:s institutionella ram (2017/2089(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,
- med beaktande av artiklarna 2, 3, 6, 7, 9, 10, 11, 21, 23 och 49 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och artiklarna 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 67.1, 258, 263, 267 och 352 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),
- med beaktande av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad *Europakonventionen*) och rättspraxis i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad *Europadomstolen*),
- med beaktande av samförståndsavtalet mellan Europarådet och Europeiska unionen,
- med beaktande av Venedigkommissionens yttranden och förteckning över rättsstatskriterier,
- med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,
- med beaktande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (nedan kallad *Istanbulkonventionen*), och av sin resolution av den 12 september 2017 om förslaget till rådets beslut om ingående på Europeiska unionens vägnar av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet¹,
- med beaktande av sin resolution av den 15 mars 2007 om hur respekten för stadgan om de grundläggande rättigheterna skall upprätthållas i kommissionens lagstiftningsförslag: Metoder för en systematisk och strikt kontroll²,
- med beaktande av sina årliga resolutioner om situationen för de grundläggande rättigheterna i EU,
- med beaktande av sin resolution av den 25 oktober 2016 med rekommendationer till kommissionen om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter³,
- med beaktande av sin resolution av den 19 januari 2017 om en europeisk pelare för

¹ EUT C 337, 20.9.2018, s. 167.

² EUT C 301 E, 13.12.2007, s. 229.

³ EUT C 215, 19.6.2018, s. 162.

sociala rättigheter¹,

- med beaktande av sin resolution av den 14 september 2017 om öppenhet, ansvarstagande och integritet i EU:s institutioner²,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar³,
- med beaktande av rådets förordning (EG) nr 168/2007 av den 15 februari 2007 om inrättande av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter⁴,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 27 april 2005 *Hur respekten för stadgan om de grundläggande rättigheterna skall upprätthållas i kommissionens lagstiftningsförslag – Metoder för en systematisk och strikt kontroll* (COM(2005)0172),
- med beaktande av kommissionens rapport av den 29 april 2009 om den praktiska tillämpningen av metoderna för en systematisk och strikt kontroll av respekten för stadgan om de grundläggande rättigheterna (COM(2009)0205),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 19 oktober 2010 *Strategi för Europeiska unionens konkreta tillämpning av stadgan om de grundläggande rättigheterna* (COM(2010)0573),
- med beaktande av arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar av den 6 maj 2011 *Operational Guidance on taking account of Fundamental Rights in Commission Impact Assessments* (operativ vägledning för beaktande av de grundläggande rättigheterna i kommissionens konsekvensbedömningar) (SEC(2011)0567),
- med beaktande av det gemensamma meddelandet från kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik till Europaparlamentet och rådet av den 12 december 2011 *Mänskliga rättigheter och demokrati i centrum för EU:s yttre åtgärder – effektivare metoder* (COM(2011)0886),
- med beaktande av EU:s strategiska ram och handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati av den 25 juni 2012,
- med beaktande av rådets riktlinjer av den 20 januari 2015 för metoder för att kontrollera förenligheten med de grundläggande rättigheterna i rådets förberedande organ,
- med beaktande av riktlinjerna för rådets förberedande organ om kontroll av förenligheten med de grundläggande rättigheterna,
- med beaktande av rådsordförandeskapets seminarierapport av den 13 maj 2016 om den nationella politiska tillämpningen av EU-stadgan om de grundläggande

¹ EUT C 242, 10.7.2018, s. 24.

² EUT C 337, 20.9.2018, s. 120.

³ EUT L 145, 31.5.2001, s. 43.

⁴ EUT C 53, 22.2.2007, s. 1.

rättigheterna,

- med beaktande av kommissionens riktlinjer av den 19 maj 2015 *Guidelines on the analysis of human rights impacts in impact assessments for trade-related policy initiatives* (riktlinjer för analys av konsekvenserna för de mänskliga rättigheterna i konsekvensbedömningar av handelsrelaterade politiska initiativ),
- med beaktande av kommissionens årsrapport om tillämpningen av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,
- med beaktande av kommissionens årliga konferenser om de grundläggande rättigheterna,
- med beaktande av Europeiska unionens domstols dom av den 20 september 2016 i de förenade målen C-8/15 P till C-10/15 P, Ledra Advertising Ltd m.fl., mot Europeiska kommissionen och Europeiska centralbanken¹,
- med beaktande av domstolens domslut av den 6 november 2018 i de förenade målen C-569/16 och C-570/16, Stadt Wuppertal mot Maria Elisabeth Bauer och Volker Willmeroth mot Martina Broßonn²,
- med beaktande av domstolens yttrande 2/13 av den 18 december 2014 om Europeiska unionens anslutning till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna³,
- med beaktande av yttrande nr 4/2018 från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (nedan kallad FRA) av den 24 september 2018 *Challenges and opportunities for the implementation of the Charter of Fundamental Rights* (utmaningar och möjligheter för genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna),
- med beaktande av FRA:s årsrapporter om grundläggande rättigheter,
- med beaktande av FRA:s handbok från oktober 2018 *Applying the Charter of Fundamental Rights of the European Union in law and policymaking at national level – Guidance* (tillämpningen av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i lagstiftning och politik på nationell nivå – riktlinjer),
- med beaktande av verktygslådan för bättre lagstiftning, särskilt verktyg nr 28 Grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter,
- med beaktande av artikel 38 i arbetsordningen,
- med beaktande av yttrandet av den 2 december 2016 från Europarådets generalsekreterare om Europeiska unionens initiativ för att inrätta en europeisk pelare för sociala rättigheter,
- med beaktande av dokumentet från november 2017 från Nederländernas delegation till

¹ ECLI:EU:C:2016:701.

² ECLI:EU:C:2018:871.

³ ECLI:EU:C:2014:2454.

Cosac *Opening up closed doors: making the EU more transparent for its citizens* (öppna stängda dörrar: ge medborgarna större insyn i EU) och av skrivelsen av den 20 december 2017 från Cosacs delegationer till EU:s institutioner om öppenheten i det politiska beslutsfattandet inom EU,

- med beaktande av studierna *The implementation of the Charter of Fundamental Rights in the EU institutional framework*; *The interpretation of Article 51 of the EU Charter of Fundamental Rights: the Dilemma of Stricter or Broader Application of the Charter to National Measures* och *The European Social Charter in the context of implementation of the EU Charter of Fundamental Rights*, som offentliggjordes av parlamentets generaldirektorat för EU-intern politik den 22 november, 15 februari respektive 12 januari 2016¹,
- med beaktande av artikel 52 i arbetsordningen och artikel 1.1 e) och bilaga 3 till talmanskonferensens beslut av den 12 december 2002 om förfarandet för beviljande av tillstånd att utarbeta initiativbetänkanden,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för konstitutionella frågor och yttrandena från utskottet för sysselsättning och sociala frågor och utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, standpunkten i form av ändringsförslag från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män samt yttrandet från utskottet för framställningar (A8-0051/2019), och av följande skäl:
 - A. Genom Lissabonfördraget gavs Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*) primärrättslig ställning inom EU:s rättsliga ramar, vilket innebär att stadgan har samma rättsliga värde som fördragen.
 - B. Detta betänkande bedömer inte varje enskild rättighet som anges i stadgan, utan analyserar snarare genomförandet av stadgan som ett primärrättsligt instrument.
 - C. De sociala bestämmelserna är en avgörande del av stadgan och unionens rättsliga struktur, och man måste säkerställa respekten för och betona betydelsen av grundläggande rättigheter i hela unionen.
 - D. Enligt domstolen är de grundläggande rättigheterna, såsom de erkänns i stadgan, kärnan i EU:s rättsliga konstruktion, och respekten för dem är ett nödvändigt villkor för alla unionsrättsakters lagenlighet.
 - E. Stadgan omfattar, i linje med kraven i internationell människorättslagstiftning och stadgans artikel 51, både negativa skyldigheter (icke-överträdelse) och positiva skyldigheter (aktivt främjande), som bör uppfyllas i lika hög grad för att stadgans bestämmelser ska bli fullt operativa.
 - F. Artikel 51 i stadgan avgränsar stadgans tillämpningsområde med avseende på respekten

¹ Studien *The Implementation of the Charter of Fundamental Rights in the EU institutional framework*, Europaparlamentet, generaldirektoratet för EU-intern politik, utredningsavdelning C, 22.11.2016, studien *The interpretation of Article 51 of the EU Charter of Fundamental Rights: the Dilemma of Stricter or Broader Application of the Charter to National Measures*, generaldirektoratet för EU-intern politik, utredningsavdelning C, 15.2.2016, samt studien *The European Social Charter in the context of implementation of the EU Charter of Fundamental Rights*, 12.1.2016.

för subsidiaritetsprincipen, med beaktande av medlemsstaternas och unionens befogenheter och med respekt för gränserna för de befogenheter som unionen ges enligt fördragen.

- G. I artikel 51.2 i stadgan klargörs det att stadgan inte utvidgar tillämpningsområdet för unionsrätten utanför unionens befogenheter eller inför någon ny befogenhet eller uppgift för unionen och inte heller ändrar de befogenheter och uppgifter som fastställs i fördragen.
- H. Unionens institutioner, organ och byråer är hela tiden bundna av stadgan, även när de agerar utanför EU:s rättsliga ramar.
- I. Enligt artikel 51 tillämpas bestämmelserna i stadgan på medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten. De vaga gränserna för denna premiss gör det dock svårt att avgöra om och hur stadgan verkligen ska tillämpas.
- J. Potentialen för de sociala och ekonomiska rättigheter som anges i stadgan har hittills inte utnyttjats i tillräcklig utsträckning. Mot bakgrund av yttrandet från Europarådets generalsekreterare är respekten för sociala rättigheter inte bara ett etiskt krav och en rättslig skyldighet utan också en ekonomisk nödvändighet.
- K. Även i artikel 6 i EU-fördraget betonas det att de grundläggande rättigheterna, så som de garanteras av Europakonventionen, måste utgöra allmänna principer i unionsrätten.
- L. Enligt artikel 151 i EUF-fördraget är grundläggande sociala rättigheter de som anges i den europeiska sociala stadgan.
- M. Europaparlamentets studie av den 22 november 2016 *The Implementation of the Charter of Fundamental Rights in the EU institutional framework*¹ (genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU:s institutionella ram) tar bland annat upp stadgans relevans för kommissionens verksamhet enligt fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM-fördraget) och inom ramen för den europeiska planeringsterminen. I unionens ekonomiska styrning ägnas inte särskilt stor uppmärksamhet åt de sociala rättigheter som fastställs i stadgan. Dessa rättigheter måste emellertid betraktas som verkliga grundläggande rättigheter.
- N. Åtagandet i den europeiska pelaren för sociala rättigheter att skapa nya och mer effektiva rättigheter för medborgarna när det gäller lika möjligheter, tillträde till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor, socialt skydd och social inkludering stärker ytterligare de rättigheter som fastställs i stadgan.
- O. Principen om jämställdhet är ett av EU:s grundläggande värden och fastställs i EU:s fördrag och i stadgan. Artikel 8 i EUF-fördraget fastställer principen om integrering av ett jämställdhetsperspektiv genom att slå fast att unionen i all sin verksamhet ska syfta till att undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och främja jämställdhet mellan dem.

¹ *The Implementation of the Charter of Fundamental Rights in the EU institutional framework*, Europaparlamentet, generaldirektoratet för inre politik, utredningsavdelning C – medborgarligena rättigheter och konstitutionella frågor, 22 november 2016.

- P. Öppenheten i EU:s lagstiftnings- och beslutsprocesser är en naturlig följd av rätten till god förvaltning, såsom den fastställs i artikel 41 i stadgan, och en grundläggande förutsättning för att medborgarna ska kunna bedöma och ordentligt övervaka EU-institutionernas genomförande av stadgan.
- Q. Ett främjande från EU:s institutioners, organs, kontors och byråers sida av det breda spektrum av rättigheter som föreskrivs i stadgan – alltifrån medborgerliga och politiska rättigheter till sociala, ekonomiska och tredje generationens rättigheter – skulle utgöra en avgörande drivkraft för utvecklingen av en europeisk offentlig sfär och för konkretiseringen av begreppet europeiskt medborgarskap och EU:s deltagandedimension, som är förankrade i fördragen.
- R. FRA har utfärdat ett antal rekommendationer för ett effektivt genomförande av stadgan i sina yttranden *Improving access to remedy in the area of business and human rights at the EU level* (förbättrad tillgång till rättslig prövning i frågor som rör företag och mänskliga rättigheter på EU-nivå)¹ och *Challenges and opportunities for the implementation of the Charter of Fundamental Rights* (utmaningar och möjligheter för genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna)².
- S. I artikel 24 i stadgan fastställs barnets rättigheter, som ålägger offentliga myndigheter och privata institutioner att i första hand ta hänsyn till barnets bästa.
- T. I artikel 14 i stadgan betonas varje barns rätt till en rättvis utbildning.

En större integrering av stadgan i lagstiftnings- och beslutsprocesserna

1. Europaparlamentet är fast övertygat om att kommissionens strategi för Europeiska unionens konkreta tillämpning av stadgan om de grundläggande rättigheterna (COM(2010)0573) utgör en första ansträngning efter ikraftträdandet av stadgan, men att den snarast behöver uppdateras. Parlamentet välkomnar kommissionens årliga rapporter om tillämpningen av stadgan, och efterlyser en översyn av denna strategi, som utarbetades 2010, i syfte att uppdatera den för att beakta nya utmaningar och den nya institutionella verkligheten, särskilt efter brexit.
2. Europaparlamentet är medvetet om de många viktiga åtgärder som EU-institutionerna har vidtagit för att integrera stadgan i EU:s lagstiftnings- och beslutsprocesser. Parlamentet konstaterar att stadgans huvudsakliga uppgift är att se till att EU:s lagstiftning till fullo respekterar de rättigheter och principer som fastställs i stadgan, och är medvetet om svårigheterna med att aktivt främja dem och säkerställa att de fullgörs.
3. Europaparlamentet betonar att alla förslag till unionslagstiftning måste respektera de grundläggande rättigheter som fastställs i stadgan.
4. Europaparlamentet påminner om att EU-institutionernas förfaranden för att bedöma huruvida lagstiftningsförslag är förenliga med stadgan huvudsakligen är interna. Parlamentet begär möjlighet att tillhandahålla förbättrade former för samråd, konsekvensbedömningar, inklusive könsspecifika konsekvensbedömningar, och rättslig

¹ FRA:s yttrande 1/2017, 10 april 2017.

² FRA:s yttrande 4/2018, 24 september 2018.

granskning med medverkan av oberoende experter på området för grundläggande rättigheter. Parlamentet uppmanar kommissionen att främja ett strukturerat och reglerat samarbete med människorättsorgan, såsom FRA, Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) och relevanta organ i Europarådet och FN, samt med organisationer i det civila samhället som är verksamma på området, varje gång som ett lagstiftningsärende potentiellt sett kan främja eller inverka negativt på grundläggande rättigheter.

5. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, rådet och parlamentet att se över rådets förordning (EG) nr 168/2007 så att FRA på eget initiativ kan avge icke-bindande yttranden över förslag till EU-lagstiftning, och att främja systematiska samråd med byrån.
6. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, övriga EU-institutioner och styrande på nationell och regional nivå i medlemsstaterna att samråda med FRA i frågor som gäller de grundläggande rättigheterna.
7. Europaparlamentet erkänner den viktiga roll som FRA spelar när det gäller att bedöma hur stadgan efterlevs, och välkomnar det arbete som byrån har utfört. Parlamentet uppmuntrar FRA att fortsätta att ge råd och stöd till EU-institutionerna och medlemsstaterna avseende hur de kan förbättra hanteringen av grundläggande rättigheter i hela unionen. Parlamentet välkomnar den strategi för 2018–2022 som FRA nyligen antog.
8. Europaparlamentet noterar det interaktiva onlineverktyget CLARITY som har utvecklats av FRA för att underlätta fastställandet av det mest lämpliga icke-rättsliga organ som arbetar med mänskliga rättigheter för ett visst ärende som rör grundläggande rättigheter.
9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa omfattande konsekvensbedömningar genom en balanserad bedömning av ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser och en översyn av sitt beslut att dela upp sina överväganden om de grundläggande rättigheterna i de tre befintliga kategorierna – ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser – och att inrätta två specifika kategorier – konsekvenser för grundläggande rättigheter och konsekvensanalys ur ett jämställdhetsperspektiv – för att garantera att alla aspekter av de grundläggande rättigheterna bedöms.
10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att vidta systematiska åtgärder på unionsnivå för att upprätthålla och uppfylla stadgans bestämmelser, och för att se till att unionsrätten anpassas så att den tar hänsyn till den rättsliga utvecklingen och utvecklingen av rättspraxis på området för internationell människorättslagstiftning. Parlamentet upprepar i detta avseende dessutom sin uppmaning till kommissionen att lägga fram ett förslag som ger verkan åt parlamentets resolution av den 25 oktober 2016 om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter¹, som skulle göra det möjligt att systematiskt kontrollera sådan utveckling i EU:s institutioner och organ och i medlemsstaterna som kräver åtgärder för att skydda och uppfylla stadgans rättigheter, friheter och principer. Parlamentet föreslår särskilt att de villkor som fastställs i Köpenhamnskriterierna om grundläggande rättigheter inte

¹ EUT C 215, 19.6.2018, s. 162.

bara ska tillämpas en gång som en förutsättning för anslutning, utan att medlemsstaternas efterlevnad av dem ska bedömas regelbundet.

11. Europaparlamentet noterar att ombudsmannen också spelar en relevant roll för att garantera respekten för de grundläggande rättigheterna inom ramen för stadgan, inte enbart när det gäller artikel 41 om rätten till god förvaltning, utan även med hänsyn till att en god förvaltning är en hörnsten för skyddet av andra grundläggande rättigheter. Parlamentet påminner om ombudsmannens exemplariska arbete, bland annat på området för öppenhet och informationsfrihet, och den särskilda rapporten om Frontex¹ under denna valperiod, som särskilt tar upp asylsökandes och migranternas rätt att framföra klagomål.
12. Europaparlamentet är medvetet om att rättspraxis kommer att påverka stadgans tillämpningsområde och att detta måste beaktas.
13. Europaparlamentet uppmanar EU:s lagstiftare att erkänna och agera på utslaget i tribunalens dom av den 22 mars 2018 (mål T-540/15) om tillgång till handlingar från trepartsmöten². Parlamentet insisterar på behovet av att öka öppenheten och tillgången till handlingar mellan EU:s institutioner, i syfte att utveckla ett mer effektivt interinstitutionellt samarbete, inbegripet ansvarsskyldighet i frågor som rör grundläggande rättigheter. Rådet uppmanas med kraft att skyndsamt bemöta de farhågor som framförts med avseende på insynen i dess beslutsprocess och tillgången till handlingar i linje med Europeiska ombudsmannens relevanta rekommendationer.

Integrering av stadgan i EU:s politik

14. Europaparlamentet påminner om att utformningen av EU:s politik vilar på de principer och mål som anges i artiklarna 2, 3, 4, 5 och 6 i EU-fördraget, samtidigt som kraven i de allmänna bestämmelserna i avdelning II del I i EUF-fördraget till fullo måste stödjas och genomföras.
15. Europaparlamentet bekräftar att alla rättsakter som antas av EU måste vara förenliga med alla bestämmelser i stadgan, inklusive dess sociala bestämmelser. Parlamentet betonar vikten av uttryckliga hänvisningar till stadgan i den rättsliga ram som reglerar EU:s ekonomiska och monetära politik. Parlamentet betonar att användningen av mellanstatliga arrangemang inte befriar EU-institutionerna från deras skyldigheter att bedöma hur förenliga dessa instrument är med EU-rätten, inbegripet stadgan.
16. Europaparlamentet anser att unionen måste vidta kraftfulla åtgärder för att stärka sitt eget engagemang avseende att garantera åtnjutandet av alla rättigheter i stadgan, inbegripet sociala rättigheter.
17. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att se till att den europeiska planeringsterminen, inklusive de landsspecifika rekommendationerna och rekommendationerna i den årliga tillväxtöversikten, överensstämmer med de normativa

¹ Europaparlamentets resolution av den 2 december 2015 om Europeiska ombudsmannens särskilda rapport om undersökningen på eget initiativ OI/5/2012/BEH-MHZ angående Frontex, EUT C 399, 24.11. 2017, s. 2.

² Tribunalens dom av den 22 mars 2018, Emilio De Capitani mot Europaparlamentet, T-540/15, ECLI:EU:T:2018:167.

delarna av de sociala rättigheterna i stadgan.

18. Europaparlamentet stöder införandet av kraftfulla och konsekventa klausuler om grundläggande rättigheter i tillämpningstexterna till förslagen till förordningar om inrättande av EU-fonder.
19. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att fatta makroekonomiska beslut med vederbörligt beaktande av bedömningar av grundläggande rättigheter som grundas på hela det spektrum av medborgerliga, politiska och sociala rättigheter som garanteras av de europeiska och internationella instrumenten för människorättslagstiftning.
20. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att undersöka vilka åtgärder som krävs för att Europeiska unionen ska kunna ansluta sig till den europeiska sociala stadgan, och att föreslå en tidsram för att uppnå detta mål.
21. Europaparlamentet påminner om att det, på grundval av de befogenheter som fastställs i fördragen, i första hand är medlemsstaternas ansvar att tillämpa socialpolitiken, och därmed också att göra de sociala bestämmelserna i stadgan verkningsfulla och ge dem ett konkret uttryck. Parlamentet upprepar dock sitt förslag om att, i samband med en eventuell översyn av fördragen, införliva ett socialt protokoll i dem i syfte att stärka grundläggande sociala rättigheter i förhållande till ekonomiska friheter.
22. Europaparlamentet konstaterar att Eurogruppen har en i praktiken avgörande men informell roll i den ekonomiska styrningen av euroområdet, och noterar det inflytande som dess beslut kan få över politiken utan att det finns lämpliga mekanismer för demokratisk ansvarsskyldighet och rättslig kontroll som motvikt. Parlamentet påminner gruppens medlemmar om deras övergripande skyldigheter enligt artiklarna 2 och 6 i EU-fördraget och enligt stadgan.
23. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och Europeiska centralbanken att till fullo efterleva stadgan när de fullgör sina uppgifter enligt Europeiska stabilitetsmekanismen, inbegripet mekanismens utlåningsrutiner, i ljuset av domstolens rättspraxis.
24. Europaparlamentet påminner om att unionens agerande på den internationella arenan måste vägledas av principerna i artikel 21.1 i EU-fördraget. Parlamentet är övertygat om att full respekt för och främjande av stadgans bestämmelser inom EU utgör ett riktmärke för bedömning av lagenligheten och trovärdigheten hos unionens agerande i dess internationella förbindelser, inbegripet inom ramen för utvidgningsprocessen enligt artikel 49 i EU-fördraget.
25. Europaparlamentet noterar domstolens begränsade behörighet på området för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp), och varnar för eventuella inskränkningar av rätten till ett effektivt rättsmedel, som fastställs i stadgan.
26. Europaparlamentet påminner EU:s institutioner om deras skyldigheter på människorättsområdet inom stadgans tillämpningsområde, även på det handelspolitiska området. Parlamentet uppmanar kommissionen att utföra specifika konsekvensbedömningar avseende mänskliga rättigheter innan några handelsförhandlingar avslutas genom att hänvisa till FN:s vägledande principer för

konsekvensbedömningar avseende mänskliga rättigheter inför handels- och investeringsavtal.

27. Europaparlamentet påminner om att både fördragen och stadgan hänvisar till skyddet av nationella minoriteter och till diskriminering på grund av språk. Parlamentet uppmanar EU-institutionerna att vidta konkreta administrativa åtgärder för att uppmuntra nationella förvaltningar att finna hållbara lösningar och främja en kultur av språklig mångfald i sina medlemsstater, utöver de officiella EU-språken.
28. Europaparlamentet påminner om att EU enligt artikel 6 i EU-fördraget är skyldigt att ansluta sig till Europakonventionen. Parlamentet uppmanar kommissionen att vidta nödvändiga åtgärder för att undanröja de rättsliga hindren för slutförandet av anslutningsprocessen, och att lägga fram ett nytt utkast till avtal om unionens anslutning till Europakonventionen med positiva lösningar på de invändningar som EU-domstolen framförde i sitt yttrande 2/13 av den 18 december 2014. Parlamentet anser att slutförandet skulle medföra ytterligare åtgärder till skydd för EU:s medborgares och invånares grundläggande rättigheter och tillhandahålla ytterligare en mekanism för upprätthållande av mänskliga rättigheter, nämligen möjligheten att inge ett klagomål till Europadomstolen vid en kränkning av mänskliga rättigheter i samband med en EU-institutions eller en medlemsstats agerande som omfattas av konventionen. Parlamentet anser dessutom att Europadomstolens rättspraxis kommer att ge ytterligare underlag för nuvarande och framtida EU-åtgärder när det gäller respekten för och främjandet av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på områdena för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, utöver domstolens rättspraxis på detta område.

Stadgan och EU:s byråer

29. Europaparlamentet framhåller vissa EU-byråers potential att stödja medlemsstaterna i deras fullgörande av sina skyldigheter enligt stadgan, i och med att de ofta fungerar som en operativ länk mellan EU och den nationella nivån. Parlamentet påpekar att denna uppgift kan utföras på ett effektivt sätt endast om man utformar fullt utvecklade metoder för grundläggande rättigheter inom de byråer som arbetar på området för rättsliga och inrikes frågor och/eller de byråer vars verksamhet skulle kunna ha en inverkan på de rättigheter och principer som härrör från stadgan, med beaktande av både den interna och den externa dimensionen av skyddet och främjandet av grundläggande rättigheter.
30. Europaparlamentet uppmanar berörda EU-byråer att intensifiera arbetet med att genomföra jämställdhetsprinciperna i stadgan, bland annat genom att se till att EU:s alla institutioner och byråer bedriver en nolltoleranspolitik mot alla former av sexuellt våld och fysiska eller psykiska trakasserier. EU:s alla institutioner och byråer uppmanas att till fullo genomföra parlamentets resolution av den 26 oktober 2017 om bekämpandet av sexuella trakasserier och övergrepp i EU¹.
31. Europaparlamentet noterar de differentierade strategier och instrument som de olika byråerna har utvecklat för att fullgöra sina skyldigheter i fråga om mänskliga rättigheter, vilket har lett till varierande grader av genomförande. Parlamentet betonar att samarbetet mellan EU:s byråer och strukturerade dialoger med oberoende

¹ EUT C 346, 27.9.2018, s. 192.

människorättsexperter behöver främjas, och att man behöver bygga vidare på befintlig bästa praxis för att främja en gemensam och förstärkt människorättsram.

32. Europaparlamentet uppmanar de EU-byråer som är verksamma på området för rättsliga och inrikes frågor och/eller de byråer vars verksamhet skulle kunna inverka på de rättigheter och principer som härrör från stadgan att anta interna strategier för grundläggande rättigheter och främja regelbundna utbildningstillfällen för sin personal på alla nivåer avseende grundläggande rättigheter och stadgan.
33. Europaparlamentet beklagar att många EU-byråers inrättandeförordningar saknar en uttrycklig hänvisning till stadgan. Parlamentet uppmanar medlagstiftarna att där så behövs åtgärda denna brist när förordningar eller beslut om inrättande av byråer utarbetas eller ses över, och att, med beaktande av varje enskild byrås uppdrag och särskilda situation, tillhandahålla ytterligare operativa mekanismer som säkerställer att stadgan efterlevs.

Stöd till medlemsstaternas genomförande av stadgan på nationell nivå

34. Europaparlamentet påminner om att stadgans europeiska och nationella dimensionen är oupplösligt förbundna med och kompletterar varandra i säkerställandet av att stadgans bestämmelser tillämpas konsekvent inom EU:s övergripande regelverk.
35. Europaparlamentet framhåller de ihållande kunskapsluckorna angående stadgan, dess räckvidd och tillämpning, såväl hos innehavarna av rättigheterna, som drar nytta av dess skydd, som hos juridiska experter och människorättsexperter, och beklagar djupt avsaknaden av nationella insatser för att komma till rätta med dessa brister.
36. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att stärka sin verksamhet för att öka medvetenheten om stadgan, med fullt deltagande från det civila samhällets organisationer, och att främja och finansiera utbildningsmoduler om stadgan för nationella domare, rättstillämpare och tjänstemän som också syftar till att förbättra kunskaperna om unionens politik och unionsrätten, inbegripet materiell rätt och processrätt, användningen av EU:s instrument för rättsligt samarbete, domstolens relevanta rättspraxis, juridiskt språkbruk och komparativ rätt. Kommissionen uppmanas vidare att förse medlemsstaterna med praktiska riktlinjer som stöd i deras genomförande av stadgan på nationell nivå. I detta sammanhang uppmanar parlamentet kommissionen att till fullo synliggöra FRA:s nyligen offentliggjorda handbok *Applying the Charter of Fundamental Rights of the European Union in law and policymaking at national level* (tillämpningen av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i lagstiftning och politik på nationell nivå).
37. Europaparlamentet uppmuntrar medlemsstaterna att regelbundet utbyta information och erfarenheter om användningen, tillämpningen och tillsynen av stadgan och att integrera de exempel på bästa praxis som redan utvecklats på nationell nivå. Parlamentet uppmuntrar medlemsstaterna att se över sina förfaranderegler om rättslig granskning och konsekvensbedömningar av lagförslag ur stadgans perspektiv. Parlamentet konstaterar att sådana förfaranden uttryckligen bör hänvisa till stadgan, precis som de hänvisar till nationella människorättsinstrument, för att minimera risken att stadgan förbises.

38. Europaparlamentet påpekar att kryphålen vid införlivandet och det ordentliga genomförandet av unionsrätten i medlemsstaterna kan ha faktiska konsekvenser för åtnjutandet av EU:s grundläggande rättigheter. Parlamentet påminner i detta avseende om kommissionens roll som fördragens väktare, och om att den därmed är ytterst ansvarig för – eller huvudansvarig för – att skydda de grundläggande rättigheterna, om så krävs genom överträdelseförfaranden. Parlamentet efterlyser i detta avseende ett mer beslutsamt ledarskap för att säkerställa ett korrekt genomförande av EU:s lagstiftning.

På väg mot en mer enhetlig tolkning av stadgan

39. Europaparlamentet är övertygat om att olika tolkningar avseende tillämpningen av stadgans bestämmelser i EU:s institutioner, organ och byråer samt i medlemsstaterna skadar det mervärde som stadgan tillför, nämligen en uppsättning gemensamma miniminormer för skydd som ska tillämpas horisontellt på alla institutionella aktörer och all politik och verksamhet med koppling till EU-sfären.
40. Europaparlamentet betonar att införlivandet av stadgan i EU:s primärrätt inte utvidgar unionens befogenheter, och sker med respekt för subsidiaritetsprincipen så som den definieras i artikel 51 i stadgan. Det skapar emellertid nya ansvarsområden för beslutsfattande och verkställande institutioner samt för medlemsstaterna när de genomför EU-lagstiftningen på nationell nivå, och bestämmelserna i stadgan har därmed blivit direkt verkställbara av europeiska och nationella domstolar.
41. Europaparlamentet uppmuntrar EU:s institutioner och medlemsstater att möjliggöra en mer okomplicerad tillämpning av stadgan som helhet.
42. Europaparlamentet beklagar att Polen och Förenade kungariket hittills inte har beslutat sig för att dra sig ur protokoll 30 till fördragen, och därmed säkerställer att de är undantagna från stadgan.

◦

◦ ◦

43. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen samt medlemsstaternas regeringar och parlament.

5.12.2018

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALA FRÅGOR

till utskottet för konstitutionella frågor

över genomförandet av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i EU:s institutionella ram
(2017/2089(INI))

Föredragande av yttrande: Eduard Kukan

FÖRSLAG

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor uppmanar utskottet för konstitutionella frågor att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

- A. De sociala bestämmelserna är en avgörande del av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och av unionens rättsliga struktur, och det är viktigt att säkerställa respekten för och betona betydelsen av grundläggande rättigheter i hela unionen.
- B. Ända sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har stadgan om de grundläggande rättigheterna varit en del av primärrätten, och stadgan tillämpas i första hand på institutioner och organ inom unionen.
- C. Europeiska unionen, inklusive EU:s institutioner, organ och byråer samt medlemsstaterna är skyldiga att skydda de grundläggande rättigheterna när de utför sina uppgifter, och att fullt ut efterleva stadgan, även under hela lagstiftningsprocessen och när de tillämpar unionsrätten. Det är viktigt att stadgan tillämpas systematiskt inom alla politikområden.
- D. En sådan skyldighet innebär att EU-institutionerna inte bara bör sträva efter att undvika kränkningar av rättigheterna i stadgan, utan även försöka öka stadgans potential genom att aktivt och systematiskt införliva dess rättigheter när de lagstiftar och utvecklar olika slags politik.
- E. Rådet och parlamentet måste systematiskt se till att alla val mellan olika politiska alternativ bedöms utifrån hur dessa alternativ bidrar till att uppfylla stadgans bestämmelser.

- F. Med den europeiska pelaren för sociala rättigheter stärker man ytterligare vikten av lika möjligheter och lika tillträde till arbetsmarknaden, rättvisa och anständiga arbetsvillkor och socialt skydd samt social integration, för att kunna erbjuda medborgarna nya och mer effektiva rättigheter och förstärka de rättigheter som redan föreskrivs genom stadgan.
1. Europaparlamentet bekräftar att alla rättsakter som antas av EU helt måste omfatta och följa bestämmelserna i stadgan, inklusive dess sociala bestämmelser och föreskrifter vad gäller ekonomisk styrning. Parlamentet betonar att det måste göras systematiska bedömningar av hur unionens lagstiftning och politik efterlever stadgan. Parlamentet uppmanar kommissionen att se till att den europeiska planeringsterminen överensstämmer med stadgan, och även den årliga tillväxtöversikten och de landsspecifika rekommendationerna.
 2. Europaparlamentet välkomnar, i ljuset av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, kommissionens förslag om balans mellan arbete och privatliv, förutsebara och transparenta arbetsvillkor och samordning av de sociala trygghetssystemen.
 3. Europaparlamentet är medvetet om att rättspraxis kommer att påverka stadgans tillämpningsområde och att detta måste beaktas.
 4. Europaparlamentet önskar att Europeiska unionen ska ansluta sig till Europarådets europeiska sociala stadga.
 5. Europaparlamentet betonar att alla EU-aktörer bör ägna lika mycket uppmärksamhet åt sociala rättigheter och ekonomiska rättigheter och principer som de gör åt övriga grundläggande rättigheter och principer i stadgan.
 6. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, övriga EU-institutioner och de styrande på nationell och regional nivå i medlemsstaterna, att i frågor som gäller de grundläggande rättigheterna samråda med Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter.
 7. Europaparlamentet betonar att unionen behöver öka medvetenheten ytterligare om stadgan, både på nationell nivå och på unionsnivå, genom att förbättra kommunikationen om grundläggande rättigheter, värderingar och friheter, med särskilt fokus på sysselsättning och socialpolitik. Parlamentet betonar vikten av att ytterligare främja grundläggande rättigheter och friheter, och uppmanar unionens institutioner och organ, särskilt inom sysselsättnings- och socialpolitiken, att bättre anpassa sin praxis till stadgans genomförande. Parlamentet önskar att särskilt fokus ska läggas på att underlätta sysselsättning för personer med funktionsnedsättning och på att kompensera för de nackdelar de möter i sin karriärutveckling. Parlamentet uppmanar kommissionen att inrätta ett generaldirektorat med ansvar för frågor som rör personer med funktionsnedsättning. Parlamentet beklagar att stadgans potential ännu inte har utnyttjats fullt ut.
 8. Europaparlamentet betonar Europeiska ombudsmannens viktiga roll när det gäller att utkräva ansvar av EU:s institutioner och främja god förvaltningspraxis inom dem. Parlamentet välkomnar det arbete som Europeiska ombudsmannen har utfört.

9. Europaparlamentet välkomnar kommissionens arbete för grundläggande rättigheter och dess årsrapporter om tillämpningen av de grundläggande fri- och rättigheter som föreskrivs i stadgan om de grundläggande rättigheterna.
10. Europaparlamentet välkomnar EU:s ökade fokus på äldre medborgares rättigheter, och uppmuntrar till ytterligare framsteg i en rättighetsbaserad strategi för åldrande. Parlamentet betonar vikten av att bekämpa åldersdiskriminering.
11. Europaparlamentet betonar att EU-institutionerna och medlemsstaterna bör respektera sina skyldigheter avseende de sociala och ekonomiska kraven i stadgan när de försöker säkerställa att bestämmelserna i unionsinstrument efterlevs, såsom fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och stabilitets- och tillväxtpakten. Parlamentet begär vidare att begreppet ”exceptionella omständigheter” enligt artikel 3.3 b i fördraget om stabilitet, samordning och styrning, som tillåter en avvikelse från det mål på medellång sikt som fastställts eller från den planerade anpassningsbanan, bör tolkas på ett sådant sätt att det inbegriper landets oförmåga att uppfylla kraven utan att kringgå sina skyldigheter enligt de sociala bestämmelserna i stadgan.
12. Europaparlamentet erkänner den viktiga roll som Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter spelar när det gäller att bedöma hur stadgan efterlevs, och välkomnar det arbete som byrån har utfört. Parlamentet uppmuntrar byrån att fortsätta att ge råd och stöd till EU-institutionerna och medlemsstaterna om hur man kan förbättra hanteringen av grundläggande rättigheter i hela unionen. Parlamentet välkomnar den strategi för 2018–2022 som byrån för grundläggande rättigheter nyligen antagit.
13. Europaparlamentet bekräftar att de sociala bestämmelserna i stadgan garanterar adekvat socialt skydd samt hälso- och sjukvård för alla arbetstagare, inklusive plattformsarbetare.
14. Europaparlamentet betonar att det är viktigt att alla förslag till unionslagstiftning måste respektera de grundläggande rättigheter som fastställs i stadgan. Parlamentet framhåller att unionen, särskilt när det gäller grundläggande arbetstagarrättigheter, måste se till att alla arbetstagare har samma grundläggande rättigheter, oavsett företagets storlek, typ av kontrakt eller anställningsförhållande.
15. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och Europeiska centralbanken att till fullo efterleva stadgan när de fullgör sina uppgifter enligt Europeiska stabilitetsmekanismen, även avseende mekanismens utlåningsrutiner, i ljuset av domstolens rättspraxis.

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	3.12.2018
Slutomröstning: resultat	+: 35 –: 1 0: 2
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Laura Agea, Guillaume Balas, Brando Benifei, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Michael Detjen, Geoffroy Didier, Lampros Fountoulis, Marian Harkin, Agnes Jongerius, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Ádám Kósa, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Emilian Pavel, Georgi Pirinski, Dennis Radtke, Terry Reintke, Robert Rochefort, Claude Rolin, Siôn Simon, Ulrike Trebesius
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Georges Bach, Heinz K. Becker, Deirdre Clune, Tania González Peñas, Alex Mayer, Jasenko Selimovic, Helga Stevens, Monika Vana
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	Caterina Chinnici

**SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP
I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET**

35	+
ALDE	Enrique Calvet Chambon, Marian Harkin, Robert Rochefort, Jasenko Selimovic
EFDD	Laura Agea
GUE/NGL	Tania González Peñas, Rina Ronja Kari, Patrick Le Hyaric
PPE	Georges Bach, Heinz K. Becker, David Casa, Deirdre Clune, Geoffroy Didier, Ádám Kósa, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Dennis Radtke, Claude Rolin
S&D	Guillaume Balas, Brando Benifei, Caterina Chinnici, Michael Detjen, Agnes Jongerius, Jan Keller, Alex Mayer, Emilian Pavel, Georgi Pirinski, Siôn Simon
VERTS/ALE	Jean Lambert, Terry Reintke, Monika Vana

1	-
NI	Lampros Fountoulis

2	0
ECR	Helga Stevens, Ulrike Trebesius

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster

11.1.2019

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR MEDBORGERLIGA FRI- OCH RÄTTIGHETER SAMT RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

till utskottet för konstitutionella frågor

över genomförandet av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i EU:s institutionella ram
(2017/2089(INI))

Föredragande av yttrande: Dennis de Jong

FÖRSLAG

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor uppmanar utskottet för konstitutionella frågor att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt artiklarna 44 och 51,
- med beaktande av studien om tolkningen av artikel 51 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (*The interpretation of Article 51 of the EU Charter of Fundamental Rights: the dilemma of stricter or broader application of the Charter to national measures*) som publicerades i februari 2016 av utredningsavdelning C vid parlamentets generaldirektorat för EU-intern politik,
- med beaktande av sin resolution av den 25 oktober 2016 om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter¹, särskilt punkt 20,
- med beaktande av sin resolution av den 16 februari 2017 om möjliga utvecklingar och justeringar av den nuvarande institutionella strukturen för Europeiska unionen², särskilt punkt 45, och av följande skäl:

A. I artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) erkänns de rättigheter,

¹ EUT C 215, 19.6.2018, s. 162.

² EUT C 252, 18.7.2018, s. 201.

friheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna av den 7 december 2000, i dess lydelse efter ändringar i Strasbourg den 12 december 2007, och stadgan har samma rättsliga värde som EUF-fördraget och EU-fördraget.

- B. I enlighet med artikel 51 i stadgan riktar sig dess bestämmelser bland annat till unionens institutioner, organ och byråer. I artikel 51.1 fastställs att bestämmelserna i stadgan riktar sig till medlemsstaterna ”endast när dessa tillämpar unionsrätten”.
 - C. I artikel 51.1 fastställs även att unionens institutioner och organ ska ”främja tillämpningen” av stadgan. Europaparlamentet betonar att stadgan inte bara är en uppsättning förbud, utan att den också bör ses som ett verktyg för att kunna vidta åtgärder för att se till att dess bestämmelser verkligen uppfylls.
 - D. I artikel 6 i EU-fördraget betonas även att de grundläggande rättigheterna, sådana de garanteras i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, måste utgöra allmänna principer i unionsrätten.
 - E. Artikel 151 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) avser grundläggande sociala rättigheter såsom de som fastställs i Europeiska sociala stadgan.
 - F. Europaparlamentets studie från november 2017 om genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU:s institutionella ram¹ tar bland annat upp stadgans relevans för kommissionens verksamhet enligt fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM-fördraget) och inom ramen för den europeiska planeringsterminen. I den ekonomiska styrningen av unionen ägnas inte särskilt stor uppmärksamhet åt de sociala rättigheter som fastställs i stadgan. Men dessa rättigheter måste betraktas som verkliga grundläggande rättigheter.
 - G. EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) har utfärdat ett antal rekommendationer för ett effektivt genomförande av stadgan om de grundläggande rättigheterna i sina yttranden över förbättrad tillgång till rättslig prövning i frågor som rör företag och mänskliga rättigheter på EU-nivå², och över utmaningar och möjligheter för genomförandet av stadgan om de grundläggande rättigheterna³.
- 1. Europaparlamentet slår fast att stadgan om de grundläggande rättigheterna måste tillämpas med full respekt för den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), samtidigt som det erkänner betydelsen av den europeiska sociala stadgan och den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och uppmanar kommissionen att påskynda Europeiska unionens anslutning till Europakonventionen och ge högre prioritet åt att undersöka möjligheten att låta Europeiska unionen ansluta sig till den europeiska sociala stadgan.
 - 2. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att förtydliga tillämpningsområdet för artikel 51 i stadgan, eftersom olika tolkningar och rättspraxis

¹ *The Implementation of the Charter of Fundamental Rights in the EU institutional framework*, Europaparlamentet, generaldirektoratet för inre politik, utredningsavdelning C – medborgarligena rättigheter och konstitutionella frågor, november 2017.

² FRA:s yttrande 1/2017, 10 april 2017.

³ FRA:s yttrande 4/2018, 24 september 2018.

bidrar till förvirringen och gör tillämpningen av stadgan oklar och otillfredsställande¹.

3. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att ge medlemsstaterna vägledning om hur de grundläggande rättigheterna bör beaktas när de tillämpar unionsrätten.
4. Europaparlamentet betonar att det i artikel 51.1 i stadgan anges att man måste främja de rättigheter och principer som fastställs i den, och framhåller kopplingen mellan unionens värden och stadgan, liksom med Köpenhamnskriterierna för tredjeländers anslutning till unionen. Parlamentet beklagar att EU inte har tillgång till någon övergripande mekanism för att skydda demokratin, rättsstaten och de grundläggande rättigheterna, i enlighet med vad som förespråkas i parlamentets resolution av den 14 november 2018², och som skulle göra det möjligt att systematiskt kontrollera om utvecklingen inom EU:s institutioner och organ samt i medlemsstaterna kräver åtgärder för att skydda och uppfylla stadgans rättigheter, friheter och principer. Parlamentet föreslår särskilt att de villkor som fastställs i Köpenhamnskriterierna om grundläggande rättigheter inte bara ska tillämpas en gång som en förutsättning för anslutning, utan att medlemsstaterna regelbundet ska bedömas mot dem.
5. Europaparlamentet noterar med oro att stadgan om de grundläggande rättigheterna endast gäller i medlemsstaterna när de genomför EU-lagstiftning, och uppmanar de olika EU-institutionerna att överväga att utöka stadgans tillämpningsområde i samband med nästa fördragsöversyn.
6. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, övriga EU-institutioner och de styrande på nationell och regional nivå i medlemsstaterna att regelbundet samråda med Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter i frågor som gäller de grundläggande rättigheterna. Parlamentet begär dessutom att en obligatorisk utvärdering och översyn av medlemsstaternas anslutning till bestämmelserna i stadgan ska ske inom ramen för den europeiska planeringsterminen.
7. Europaparlamentet uttrycker sin oro över att det inte görs några systematiska konsekvensbedömningar av inverkan på de grundläggande rättigheterna innan kommissionen antar sina lagstiftningsförslag, och uppmanar kommissionen, rådet och parlamentet att genomföra oberoende och heltäckande kontroller av förenligheten samt konsekvensbedömningar avseende de grundläggande rättigheterna för varje lagstiftningsförslag, för att på så sätt integrera de grundläggande rättigheterna i alla relevanta politikområden.
8. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, rådet och parlamentet att föreskriva systematiska former för samråd med organ och institutioner med experter på mänskliga rättigheter i allmänhet och på stadgan om de grundläggande rättigheterna i synnerhet. Parlamentet hänvisar i detta avseende till byrån för grundläggande rättigheter, men även till relevanta organ inom Europarådet och Förenta nationerna.
9. Europaparlamentet påminner om att domstolen slagit fast³ att kommissionen till fullo

¹ Se till exempel avsnitt 2.3 i FRA:s yttrande 4/2018 av den 24 september 2018.

² Antagna texter, P8_TA(2018)0456.

³ Domstolens dom (stora avdelningen) av den 20 september 2016, Ledra Advertising Ltd m.fl. mot Europeiska kommissionen och Europeiska centralbanken (ECB), ECLI:EU:C:2016:701.

måste respektera stadgan när det gäller de uppgifter den tilldelats enligt ESM-fördraget, särskilt när det gäller att underteckna samförståndsavtal, och att detsamma gäller de landsspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Parlamentet uppmanar kommissionen att systematiskt integrera konsekvensbedömningar avseende grundläggande rättigheter i EU:s socioekonomiska styrning och ägna särskild uppmärksamhet åt förenligheten med de sociala bestämmelserna i stadgan.

10. Europaparlamentet påpekar att kryphål vid införlivandet och vid genomförandet av unionsrätten i medlemsstaterna kan ha faktiska konsekvenser för åtnjutandet av EU:s grundläggande rättigheter. Parlamentet påminner i detta avseende om kommissionens roll som fördragens väktare, och om att den därmed är ytterst ansvarig för – eller huvudansvarig för – att skydda de grundläggande rättigheterna, om så krävs genom överträdelseförfaranden. Parlamentet uppmanar i detta avseende till ett mer beslutsamt ledarskap i säkerställandet av ett korrekt genomförande av EU:s lagstiftning, särskilt vad gäller det miljöskydd som avses i artikel 37 i stadgan, genom mer omsorgsfulla, beslutsamma och noggranna överträdelseförfaranden. Parlamentet påminner om betydelsen av ett skyndsamt och adekvat genomförande av pelaren för tillgång till rättslig prövning enligt Århuskonventionen.
11. Europaparlamentet betonar att stadgans tillämpning också omfattar EU:s organ och byråer, Parlamentet menar därför att när förordningar eller beslut om inrättande av byråer utarbetas eller ses över bör en hänvisning införas om att byråerna, inom ramen för sina respektive mandat, måste respektera såväl stadgan som internationell människorättslagstiftning. Parlamentet uppmanar alla byråer att anta en strategi för grundläggande rättigheter, inbegripet en uppförandekod för sin personal och en oberoende mekanism för att upptäcka och rapportera kränkningar av de grundläggande rättigheterna. Parlamentet uppmanar särskilt Frontex och Europeiska stödkontoret för asylfrågor (Easo) att fullt ut följa bestämmelserna i stadgan, inte bara i sin allmänna politik utan även i den dagliga verksamheten för gräns- och kustbevakningen eller för asylhandläggare som arbetar vid dessa organ.
12. Europaparlamentet önskar att EU:s övergripande antidiskrimineringsdirektiv¹ snabbt ska antas, för att de grundläggande rättigheterna ytterligare ska kunna garanteras inom unionen genom antagande av konkret EU-lagstiftning, så att man kan undvika nuvarande inblandning av artikel 51.
13. Europaparlamentet påminner om vikten av subsidiaritetsprincipen och uppmanar samtidigt medlemsstaterna att tillämpa stadgan till dess fulla potential i enlighet med Europakonventionen, samt uppmanar utbyte av bästa praxis mellan medlemsstaterna, unionen och dess organ. Parlamentet påminner om och uppmanar nationella domares uppskattning, positiva tolkning och tillämpning av stadgan.
14. Europaparlamentet understryker att stadgan förmodligen är det viktigaste verktyget för att försvara, främja och förverkliga unionens värden, genom att den genomförs inom ramen för specifika politiska åtgärder och politisk verksamhet. Parlamentet betonar att det är avgörande för EU att upprätthålla dessa värden, både i sin utrikespolitik och

¹ Förslag till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning (COM(2008)0426).

internt, genom att förbättra stadgans skydd av unionens medborgare och invånare samt avseende mottagandet av flyktingar och migranter.

15. Europaparlamentet betonar att EU:s alla institutioner, byråer och organ, inklusive Frontex, samt medlemsstaterna är helt och hållet bundna av bestämmelserna i stadgan om de grundläggande rättigheterna.
16. Europaparlamentet påminner om att både fördragen och stadgan om de grundläggande rättigheterna hänvisar till skyddet av nationella minoriteter och till diskriminering som utövas på grund av språk. Parlamentet uppmanar EU-institutionerna att vidta konkreta administrativa åtgärder för att uppmuntra de nationella regeringarna att finna hållbara lösningar och främja en kultur av språklig mångfald i medlemsstaterna, utöver de officiella EU-språken.
17. Europaparlamentet uppmantrar inrättande och främjande av nationella institut för mänskliga rättigheter som kan bidra till att säkerställa att grundläggande rättigheter respekteras när man utformar och genomför politik och lagstiftning, samt hjälpa enskilda individer i konkreta ärenden.
18. Europaparlamentet påpekar att det fortfarande finns stora brister vad gäller tillgången till rättsmedel för dem som blivit offer i tredjeländer för företagsrelaterade kränkningar av grundläggande rättigheter, och önskar att man i EU:s externa avtal, särskilt handels- och investeringsavtal, ska skriva in klausuler om lättillgängliga, billiga och byråkratiskt enkla mekanismer som gör det möjligt för de drabbade att begära prövning av kränkningar när det berörda företaget är etablerat i EU.
19. Europaparlamentet betonar att EU-medborgarna har fått ökad makt genom det europeiska medborgarinitiativet, som infördes genom Lissabonfördraget och genomfördes 2012, vilket ger EU-medborgarna rätt att göra framställningar till kommissionen för att föreslå ny EU-lagstiftning. Parlamentet noterar att det hittills har funnits fyra framgångsrika initiativ, varav tre har lett till ny lagstiftning.
20. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att systematiskt genomföra konsekvensbedömningar avseende mänskliga rättigheter innan den ingår externa avtal, särskilt handelsavtal.
21. Europaparlamentet betonar vikten av att fastställa regler som är nödvändiga för att skydda unionens budget vid generella brister när det gäller rättsstatens principer och grundläggande rättigheter i medlemsstaterna. Parlamentet stöder införandet av kraftfulla och konsekventa klausuler om grundläggande rättigheter i tillämpningstexterna till förslagen till förordningar om inrättande av EU-fonder.
22. Europaparlamentet fördömer Polens unika och isolerade beslut att motsätta sig rådets slutsatser om tillämpningen av EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna vid justitieministrarnas möte i Luxemburg den 11 oktober 2018.
23. Europaparlamentet påminner om den politiska överenskommelsen mellan de stora EU-institutionerna och medlemsstaterna avseende EU:s anslutning till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Om denna anslutning fullbordades skulle det innebära

ytterligare skydd för de grundläggande rättigheterna för unionens medborgare och invånare. Parlamentet begär att nödvändiga steg tas för att undanröja de rättsliga hinder som gör att anslutningsprocessen inte fullbordas.

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	10.1.2019
Slutomröstning: resultat	+: 39 –: 8 0: 0
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Asim Ademov, Martina Anderson, Heinz K. Becker, Monika Beňová, Michał Boni, Caterina Chinnici, Rachida Dati, Frank Engel, Laura Ferrara, Romeo Franz, Kinga Gál, Ana Gomes, Nathalie Griesbeck, Sylvie Guillaume, Monika Hohlmeier, Sophia in 't Veld, Cécile Kashetu Kyenge, Monica Macovei, Roberta Metsola, Claude Moraes, Ivari Padar, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Helga Stevens, Traian Ungureanu, Bodil Valero, Marie-Christine Vergiat, Udo Voigt, Josef Weidenholzer, Cecilia Wikström, Kristina Winberg, Tomáš Zdechovský, Auke Zijlstra
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Dennis de Jong, Anna Hedh, Lívia Járóka, Marek Jurek, Jean Lambert, Jeroen Lenaers, Andrejs Mamikins, Angelika Mlinar, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Christine Revault d'Allonnes Bonnefoy
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	Norbert Erdős, Fernando Ruas, Adam Szejnfeld

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

39	+
ALDE	Nathalie Griesbeck, Sophia in 't Veld, Angelika Mlinar, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Cecilia Wikström
ECR	Monica Macovei
EFDD	Laura Ferrara
GUE/NGL	Martina Anderson, Dennis de Jong, Marie-Christine Vergiat
PPE	Asim Ademov, Heinz K. Becker, Michał Boni, Rachida Dati, Frank Engel, Monika Hohlmeier, Jeroen Lenaers, Roberta Metsola, Fernando Ruas, Csaba Sógor, Adam Szejnfeld, Traian Ungureanu, Tomáš Zdechovský
S&D	Monika Beňová, Caterina Chinnici, Ana Gomes, Sylvie Guillaume, Anna Hedh, Cécile Kashetu Kyenge, Andrejs Mamikins, Claude Moraes, Ivari Padar, Christine Revault d'Allonnes Bonnefoy, Birgit Sippel, Josef Weidenholzer
Verts/ALE	Romeo Franz, Jean Lambert, Judith Sargentini, Bodil Valero

8	-
ECR	Marek Jurek, Helga Stevens, Kristina Winberg
ENF	Auke Zijlstra
NI	Udo Voigt
PPE	Norbert Erdős, Kinga Gál, Livia Járóka

0	0

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster

28.11.2018

**STÅNDPUNKT I FORM AV ÄNDRINGSFÖRSLAG
FRÅN UTSKOTTET FÖR KVINNORS RÄTTIGHETER OCH JÄMSTÄLLDHET
MELLAN KVINNOR OCH MÄN**

till utskottet för konstitutionella frågor

om genomförandet av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i EU:s institutionella ram
(2017/2089(INI))

För utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män: Angelika Mlinar (föredragande)

Position

ÄNDRINGSFÖRSLAG

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män lägger fram följande ändringsförslag för utskottet för konstitutionella frågor som ansvarigt utskott:

**Ändringsförslag 1
Förslag till resolution
Beaktanded 1a (nytt)**

Förslag till resolution

Ändringsförslag

– *med beaktande av sin resolution av den 13 mars 2018 om jämställdhet i EU:s handelsavtal¹,*

¹ *Antagna texter, P8_TA(2018)0066.*

**Ändringsförslag 2
Förslag till resolution
Beaktanded 1b (nytt)**

- *med beaktande av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen), och av sin resolution av den 12 september 2017 om förslaget till rådets beslut om ingående på Europeiska unionens vägnar av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet¹,*

¹ EUT C 337, 20.9.2018, s. 167.

Ändringsförslag 3
Förslag till resolution
Beaktanded 1c (nytt)

- *med beaktande av sin resolution av den 26 oktober 2017 om bekämpandet av sexuella trakasserier och övergrepp i EU¹,*

¹ EUT C 346, 27.9.2018, s. 192.

Ändringsförslag 4
Förslag till resolution
Beaktanded 1d (nytt)

- *med beaktande av det gemensamma arbetsdokumentet av den 21 september 2015 Jämställdhet och kvinnors egenmakt – Förändra flickors och kvinnors liv genom EU:s yttre förbindelser 2016–2020 (SWD(2015)0182), och av rådets slutsatser av den 26 oktober 2015 om handlingsplanen för jämställdhet 2016-2020,*

Ändringsförslag 5
Förslag till resolution
Beaktandedel 1e (nytt)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

– med beaktande av riktlinjerna för att främja och skydda de mänskliga rättigheterna för homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella (hbtqi-personer), vilka antogs av Europeiska unionens råd vid mötet den 24 juni 2013,

Ändringsförslag 6
Förslag till resolution
Skäl Ga (nytt)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

Ga. Principen om jämställdhet är ett grundläggande värde i EU och är inskriven i EU:s fördrag och i artikel 23 i stadgan. I artikel 8 i EUF-fördraget fastställs principen om integrering av ett jämställdhetsperspektiv och det slås fast att unionen i all sin verksamhet ska syfta till att undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och att främja jämställdhet mellan dem.

Ändringsförslag 7
Förslag till resolution
Skäl Gb (nytt)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

Gb. Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) har fått i uppgift att utveckla, analysera, utvärdera och sprida metodverktyg för att stödja integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i all EU-politik och i den därav följande nationella politiken samt stödja integreringen av ett

jämställdhetsperspektiv i EU:s alla institutioner och organ.

Ändringsförslag 8
Förslag till resolution
Skäl La (nytt)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

La. *I artikel 24 i stadgan fastställs barnets rättigheter, som ålägger offentliga myndigheter och privata institutioner att i första hand ta hänsyn till barnets bästa.*

Ändringsförslag 9
Förslag till resolution
Skäl Lb (nytt)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

Lb. *I artikel 14 i stadgan betonas varje barns rätt till en rättvis utbildning.*

Ändringsförslag 10
Förslag till resolution
Punkt 1a (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

1a. *Europaparlamentet beklagar djupt att könsrelaterat våld tolereras alltför lätt och betonar behovet av att få ett slut på straffriheten genom att se till att förövarna lagförs. Parlamentet uppmanar EU att nå en överenskommelse om ratificeringen av Istanbulkonventionen, och uppmanar kommissionen att lägga fram en övergripande EU-strategi mot alla former av könsrelaterat våld, inklusive sexuella trakasserier och sexuella övergrepp mot kvinnor och flickor, för att det ska råda konsekvens mellan EU:s inre och yttre åtgärder inom detta område.*

Ändringsförslag 11
Förslag till resolution
Punkt 1b (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

1b. Europaparlamentet finner den utsatta situation som migranter, flyktingar och asylsökande, i synnerhet kvinnor, barn och hbt-personer, befinner sig i mycket bekymmersam och efterlyser en snabb förbättring av säkra och lagliga vägar för migration, full respekt för principen om non-refoulement och tillgång till tjänster för familjeåterförening, bostäder, utbildning, sysselsättning, hälso- och sjukvård samt psykologiskt stöd efter att de anlänt till EU.

Ändringsförslag 12
Förslag till resolution
Punkt 2

Förslag till resolution

Ändringsförslag

2. Europaparlamentet påminner om att EU-institutionernas förfaranden för att bedöma huruvida lagstiftningsförslag är förenliga med stadgan huvudsakligen är interna. Det behövs förbättrade former för samråd, konsekvensbedömningar och rättslig granskning med fullständig medverkan av oberoende experter på grundläggande rättigheter. Parlamentet uppmanar kommissionen att främja ett strukturerat och reglerat samarbete med oberoende externa organ, såsom FRA och organisationer i det civila samhället som är verksamma på området, varje gång som ett lagstiftningsärende potentiellt sett kan främja eller inverka negativt på grundläggande rättigheter.

2. Europaparlamentet påminner om att EU-institutionernas förfaranden för att bedöma huruvida lagstiftningsförslag är förenliga med stadgan huvudsakligen är interna. Det behövs förbättrade former för samråd, konsekvensbedömningar, **inklusive könsspecifika konsekvensbedömningar**, och rättslig granskning med fullständig medverkan av oberoende experter på grundläggande rättigheter. Parlamentet uppmanar kommissionen att främja ett strukturerat och reglerat samarbete med oberoende externa organ, såsom FRA och organisationer i det civila samhället som är verksamma på området, varje gång som ett lagstiftningsärende potentiellt sett kan främja eller inverka negativt på grundläggande rättigheter.

Ändringsförslag 13
Förslag till resolution
Punkt 3a (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

3a. Europaparlamentet betonar behovet av ett nära samarbete med EIGE i dess arbete med att sprida korrekta metodverktyg och för att bättre genomföra integreringen av ett jämställdhetsperspektiv i Europeiska unionens lagstiftnings- och beslutsprocesser.

Ändringsförslag 14
Förslag till resolution
Punkt 4

Förslag till resolution

Ändringsförslag

4. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att ompröva beslutet att i sina konsekvensbedömningar dela upp sina överväganden om de grundläggande rättigheterna i de tre befintliga kategorierna ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser, och att införa **en särskild kategori** för ”konsekvenser för de grundläggande rättigheterna”, så att samtliga aspekter av de grundläggande rättigheterna beaktas.

4. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att ompröva beslutet att i sina konsekvensbedömningar dela upp sina överväganden om de grundläggande rättigheterna i de tre befintliga kategorierna ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser, och att införa **två särskilda kategorier** för ”konsekvenser för de grundläggande rättigheterna” **och ”könsspecifik konsekvensbedömning”**, så att samtliga aspekter av de grundläggande rättigheterna beaktas, **i synnerhet de som rör minoriteter och utsatta grupper som t.ex. kvinnor, barn och hbtqi-personer.**

Ändringsförslag 15
Förslag till resolution
Punkt 7a (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

7a. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att i handelsavtal främja ett åtagande att på ett effektivt sätt anta, upprätthålla och genomföra lagar,

bestämmelser och politik om jämställdhet, inklusive de aktiva åtgärder som krävs för att främja jämställdhet och kvinnors egenmakt på alla nivåer, i enlighet med artikel 23 i stadgan.

Ändringsförslag 16
Förslag till resolution
Punkt 8a (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

8a. *Europaparlamentet beklagar att integreringen av ett jämställdhetsperspektiv inte genomförs konsekvent i all EU-verksamhet, vilket hindrar ett effektivt genomförande av åtgärder mot könsdiskriminering och främjande av jämställdhet.*

Ändringsförslag 17
Förslag till resolution
Punkt 8b (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

8b. *Europaparlamentet betonar behovet av att åstadkomma en kulturell förändring inom institutionerna genom en systematisk och strukturerad organisatorisk lärprocess för att uppnå jämställdhet både internt och, i synnerhet, med tanke på resultaten av deras arbete.*

Ändringsförslag 18
Förslag till resolution
Punkt 16a (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

16a. *Europaparlamentet uppmanar berörda EU-byråer att intensifiera arbetet med att genomföra jämställdhetsprinciperna i stadgan, bland annat genom att se till att EU:s alla*

institutioner och byråer har en nolltoleranspolitik mot alla former av sexuellt våld och fysiska eller psykiska trakasserier. EU:s alla institutioner och byråer uppmanas genomföra parlamentets resolution av den 26 oktober 2017 om bekämpandet av sexuella trakasserier och övergrepp i EU.

Ändringsförslag 19
Förslag till resolution
Punkt 20a (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

20a. *Europaparlamentet uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att bekämpa alla former av diskriminering av och våld mot hbtqi-personer i deras respektive länder och i andra länder, i enlighet med stadgan.*

Ändringsförslag 20
Förslag till resolution
Punkt 20b (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

20b. *Europaparlamentet betonar att EU bör vidta omfattande och strategiska åtgärder för att göra det möjligt för medlemsstaterna att reagera på kränkningar av kvinnors rättigheter inom deras egna gränser och se till att de aktivt främjar stadgan om de grundläggande rättigheterna. Parlamentet uppmanar i detta sammanhang återigen alla medlemsstater att snabbt ratificera Istanbulkonventionen i alla dess delar.*

Ändringsförslag 21
Förslag till resolution
Punkt 20c (ny)

Förslag till resolution

Ändringsförslag

20c. Europaparlamentet betonar att kvinnors rättigheter och jämställdhet, inbegripet allmän respekt för och tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, måste stå i centrum för stadgan om de grundläggande rättigheterna och politiken på nationell nivå.

**Ändringsförslag 22
Förslag till resolution
Punkt 24a (ny)**

Förslag till resolution

Ändringsförslag

24a. Europaparlamentet är medvetet om att social utestängning kan orsakas av brist på rättvis utbildning och förvärras av mobbning. Parlamentet uppmuntrar nationella och lokala förvaltningar och skolor att vidta åtgärder för att hjälpa offer för mobbning och förhindra att de blir socialt utestängda, i enlighet med artikel 34 i stadgan.

**Ändringsförslag 23
Förslag till resolution
Punkt 25a (ny)**

Förslag till resolution

Ändringsförslag

25a. Europaparlamentet uppmuntrar medlemsstaterna att stödja användningen av konsekvensbedömningar för de mest utsatta grupperna (ensamstående mödrar, barn, personer med funktionsnedsättning osv.) vid utarbetandet av nationell lagstiftning om utbildning, samtidigt som man erkänner att detta inte krävs enligt någon lagstiftning eller stadga och att detta utgör en stor lucka i och avvikelser mellan EU-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen, vilket hindrar

den jämställdhetsutveckling som anges i stadgan.

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR FRAMSTÄLLNINGAR

till utskottet för konstitutionella frågor

över genomförandet av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna i EU:s institutionella ram
(2017/2089(INI))

Föredragande av yttrande: Josep-Maria Terricabras

FÖRSLAG

Utskottet för framställningar uppmanar utskottet för konstitutionella frågor att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas:

- A. med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt artiklarna 44 och 51,
- B. med beaktande av studien om tolkningen av artikel 51 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna ("The interpretation of Article 51 of the EU Charter of Fundamental Rights: the dilemma of stricter or broader application of the Charter to national measures") som publicerades i februari 2016 av utredningsavdelning C vid parlamentets generaldirektorat för EU-intern politik,
- C. med beaktande av utfrågningen "Broadening the scope of the EU Charter on Fundamental Rights (Article 51)?" som hölls av utskottet för framställningar den 23 februari 2016,
- D. med beaktande av sin resolution av den 25 oktober 2016 om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter¹, särskilt punkt 20,
- E. med beaktande av sin resolution av den 16 februari 2017 om möjliga utvecklingar och

¹ EUT C 215, 19.6.2018, s. 162.

justeringar av den nuvarande institutionella strukturen för Europeiska unionen¹, särskilt punkt 45,

1. Europaparlamentet bekräftar på nytt att den grundläggande rättigheten att lämna in framställningar, vilken slås fast i artikel 44 i stadgan om de grundläggande rättigheterna och artiklarna 20 och 337 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), är en av grundpelarna i det europeiska medborgarskapet och ett avgörande inslag i deltagandedemokratien, som syftar till att föra medborgarna närmare EU genom ett öppet, demokratiskt, inkluderande och transparent förfarande.
2. Europaparlamentet påminner om att de som skickat in framställningar till parlamentet efter ikraftträdandet av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna i december 2009 i allt högre utsträckning åberopar stadgan som rättslig grund för den påstådda överträdelsen av de grundläggande rättigheterna. Parlamentet noterar att dessa framställningar kan utgöra bevis på en allvarlig strukturell brist, eftersom det inte finns ett grundläggande rättighetsbaserat synsätt vid utformandet av lagstiftning och politik, både på EU-nivå och på nationell nivå, samt vid genomförandet av lagstiftningen i medlemsstaterna. Parlamentet anser att EU-medborgare kan dra nytta av ett förbättrat samspel mellan utskottet för framställningar och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) när det handlar specifikt om att behandla framställningar, samtidigt som FRA direkt bemöter framställarnas oro över möjliga kränkningar av de grundläggande rättigheterna.
3. Europaparlamentet noterar att Europeiska ombudsmannen också spelar en viktig roll när det gäller att garantera respekten för de grundläggande rättigheterna enligt stadgan, inte enbart i fråga om artikel 41 om rätten till god förvaltning, utan även med hänsyn till att en god förvaltning är en hörnsten i skyddandet av andra grundläggande rättigheter. Parlamentet påminner om ombudsmannens exemplariska arbete denna valperiod, bland annat när det gäller området transparens och informationsfrihet och den särskilda rapporten om Frontex², särskilt i fråga om asylsökandes och migranternas rätt att framföra klagomål.
4. Europaparlamentet konstaterar att ikraftträdandet av stadgan betraktas av EU:s medborgare och invånare som ett av de viktigaste medel varigenom unionsmedborgarskapet ger mervärde. Det är parlamentets övertygelse att en reform av unionen som syftar till att öka dess legitimitet och värde i medborgarnas ögon till stor del kan uppnås genom en uppgradering av tillämpningsområdet för skyddet av de grundläggande rättigheterna i stadgan. Parlamentet understryker att stadgan om de grundläggande rättigheterna har potential att komma till rätta med det demokratiska underskottet och kan anses utgöra den hörnsten på vars grund det går att utveckla en gedigen socialpolitik som överbryggar socioekonomiska ojämlikheter och ger en fullfjädrad union av folken.
5. Europaparlamentet är djupt oroat över att stadgan om de grundläggande rättigheterna endast är tillämplig i medlemsstaterna när dessa tillämpar unionsrätten. Parlamentet upprepar att många medborgare och invånare har upplevt att tillämpningen av stadgan

¹ EUT C 252, 18.7.2018, s. 201.

² Europeiska ombudsmannens särskilda rapport av den 7 november 2013 om undersökningen på eget initiativ OI/5/2012/BEH-MHZ angående Frontex.

är otydlig och bristfällig. Parlamentet understryker dock att stadgan är en del av EU:s primärrätt, inte bara för institutionerna, utan även för medlemsstaterna, och påminner om att medlemsstaterna, för att säkerställa ett effektivt utövande av de grundläggande rättigheterna, också måste se till att bestämmelserna i stadgan efterlevs och att dess begränsade tillämplighet inte ger dem fria händer att kränka de rättigheter som fastställs i den.

6. Europaparlamentet anser att det stora antalet källor för skydd av de grundläggande rättigheterna (på nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå) och komplexiteten i hur de interagerar med varandra inte bör försvaga skyddet i sig. Parlamentet understryker att en striktare tolkning och tillämpning av stadgan om de grundläggande rättigheterna skulle räcka för att säkerställa skydd och främja grundläggande rättigheter i hela unionen. Parlamentet anser att denna bredare tolkning måste överensstämma med EU:s internationella skyldigheter på det människorättsliga området, eftersom dessa härrör från unionens skyldighet att upprätthålla internationell sedvanerätt och de allmänna principerna i folkrätten.
7. Europaparlamentet anser att de flesta framställare har förväntningar på sina rättigheter enligt stadgan som är höga och vida överskrider nuvarande tillämpningsområde. Parlamentet betonar att en alltför snäv eller inkonsekvent tolkning av artikel 51 ökar avståndet mellan människor och EU. Parlamentet uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att stärka tillämpningen av stadgan genom att bredda dess tillämpningsområde, och kräver att kommissionen vidtar åtgärder för att säkerställa att tolkningen av tillämpningsområdet för artikel 51 är så konsekvent och bred som möjligt, för att säkerställa ett konsekvent och enhetligt genomförande av stadgan i hela unionen och för alla dess medborgare. Parlamentet anser att en enhetlig tillämpning av stadgan är en förutsättning för främjandet och konsolideringen av det europeiska medborgarskapet och stärkandet av det demokratiska deltagandet i EU.
8. Europaparlamentet välkomnar kommissionens insatser för att bekämpa diskriminering av kvinnor. Parlamentet påminner om att det i artikel 23 i stadgan föreskrivs att ”[j]ämställdhet mellan kvinnor och män ska säkerställas på alla områden, inbegripet i fråga om anställning, arbete och lön”. Parlamentet framhåller att principen om jämställdhet inte utgör något hinder för att behålla eller vidta åtgärder som innebär särskilda förmåner för det underrepresenterade könet.
9. Europaparlamentet anser det ytterst viktigt att unionen, utöver att ge allmänna garantier för frihet och skyddsåtgärder för jämlikhet och politiska rättigheter, vidtar beslutsamma åtgärder för att framför allt utveckla sina egna åtaganden att garantera åtnjutandet av stadgans sociala rättigheter. Parlamentet anser att befintliga garantier för civila och politiska rättigheter på detta sätt i slutändan kommer att motsvaras av ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och därmed föra unionen i överensstämmelse med de mänskliga rättigheternas universalitet, oförbytterlighet, odelbarhet, ömsesidiga beroende och inbördes sammanhang. Europaparlamentet uttrycker en önskan om att den europeiska sociala stadgan ges samma ställning som fördragen, på samma sätt som stadgan om de grundläggande rättigheterna.
10. Europaparlamentet insisterar på att artikel 7.7 i förordning (EU) nr 472/2013 om förstärkning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga

finanserna i medlemsstater i euroområdet som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om sin finansiella stabilitet¹, som anger att ansträngningarna att konsolidera budgeten som krävs enligt det makroekonomiska anpassningsprogrammet måste ”beakta behovet av att säkerställa tillräckliga medel för grundläggande politikområden, såsom utbildning och hälsovård”, ska tolkas i linje med kraven i de sociala bestämmelserna i stadgan och principerna i den europeiska sociala stadgan.

11. Europaparlamentet begär att en uppförandekod utarbetas som ska gälla för all personal och som är i överensstämmelse med stadgan om de grundläggande rättigheterna. Parlamentet efterfrågar inrättande av mekanismer för kontroll av efterlevnaden som säkerställer att eventuella kränkningar rapporteras och behandlas i rätt tid. Parlamentet anser att påstådda offers och visseblåsaress rätt till skydd av sina personuppgifter bör betraktas som oförytterlig under hela denna process. Parlamentet begär att personalutbildningar anordnas i syfte att eliminera diskriminering och hatpropaganda baserat på kön, sexuell läggning, etniskt ursprung eller något annat förhållande.
12. Europaparlamentet uppmanar med kraft rådet att slutföra antagandet av EU:s övergripande antidiskrimineringsdirektiv, vilket skulle garantera principen om icke-diskriminering i enlighet med stadgan. Parlamentet beklagar djupt att detta har blockerats under så lång tid, eftersom direktivets antagande ytterligare skulle ge konkreta garantier för grundläggande rättigheter i unionen, kringgå den nuvarande interferensen med artikel 51 genom att anta specifik EU-lagstiftning som ska införlivas av medlemsstaterna, och uppfylla de skyldigheter som unionen åtog sig när den anslöt sig till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
13. Europaparlamentet understryker hur oerhört viktigt det är att garantera EU:s medborgare och invånare det effektiva skydd som de ges enligt nuvarande system – särskilt när det gäller ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, men också avseende medborgerliga friheter, diskriminering och demokratiskt deltagande – genom att stadgans tillämpning breddas. Parlamentet uppmanar därför kommissionen att säkerställa att en oberoende, deltagarinriktad och transparent konsekvensbedömning för de grundläggande rättigheterna inbegrips i alla nya lagstiftningsförslag för att integrera och effektivt skydda grundläggande rättigheter i alla berörda politikområden. Parlamentet föreslår att inbyggda grundläggande rättigheter som koncept ska utvecklas och tillämpas ytterligare i syfte att främja inbyggande av de högsta standarderna för grundläggande rättigheter i de tidigare stadierna i allt lagstiftningsarbete. Parlamentet understryker att det faktum att en artikel som EUF-fördragets artikel 9 om hög sysselsättning och socialt skydd finns men inte tillämpas, inte bidrar till EU:s och dess medlemsstaters demokratiska karaktär utan tvärtom bidrar till att minska artikelns legitimitet.
14. Europaparlamentet understryker den betydelse som FRA har i ett institutionellt sammanhang. Parlamentet beklagar att byråns arbete i bristfällig grad är integrerad med bedömningen av institutionernas verksamhets kompatibilitet med de grundläggande rättigheterna och, på regelbunden basis, med expertisen om lagstiftningsärenden som är relevanta för unionens interna och externa befogenheter. Parlamentet upprepar den stora vikten av att ta del av oberoende och opartisk expertis för att systematiskt förbereda kompatibilitetskontroller för EU-institutionernas samtliga verksamhetsområden.

¹ EUT L 140, 27.5.2013, s. 1.

Parlamentet anser därför att de relevanta byråernas bidrag (Europeiska jämställdhetsinstitutet och FRA) till de lagstiftande institutionerna och dem med operativa befogenheter på fältet skulle kunna systematiseras och uppgraderas ytterligare så att de blir mer omfattande. Parlamentet noterar det interaktiva onlineverktyget Clarity, som har utvecklats av FRA för att göra det lätt att fastställa vilket av de icke-rättsliga organ som arbetar med mänskliga rättigheter som är mest lämpligt för ett visst ärende som rör grundläggande rättigheter.

15. Europaparlamentet är fast övertygat om att kommissionens strategi för Europeiska unionens konkreta tillämpning av stadgan om de grundläggande rättigheterna förvisso var ett bra första steg efter stadgans ikraftträdande, men har akut behov av en uppdatering. Parlamentet välkomnar kommissionens årliga rapporter om tillämpningen av stadgan och begär att den strategi som utarbetades 2010 revideras för att återspegla de nya utmaningar och förutsättningar som institutionerna står inför, framför allt till följd av brexit.
16. Europaparlamentet betonar att EU:s alla institutioner, byråer och organ, däribland Frontex, samt medlemsstaterna är helt och hållet bundna av bestämmelserna i stadgan om de grundläggande rättigheterna.
17. Europaparlamentet påminner om att det i både fördragen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna görs hänvisningar till skyddet av nationella minoriteter och till diskriminering som utövas på grund av språk. Parlamentet uppmanar EU-institutionerna att vidta konkreta administrativa åtgärder för att uppmuntra nationella regeringar att i sina hemländer finna hållbara lösningar och främja en språklig mångfaldskultur som går bortom de officiella EU-språken.
18. Europaparlamentet påpekar att medlemsstaterna har förmåga och moralisk skyldighet att i sin lagstiftning genomföra bestämmelserna i stadgan, också när de inte direkt införlivar EU-lagstiftningen. Parlamentet beklagar djupt att situationen när det gäller mediernas frihet försämras i flera medlemsstater, och uppmanar med kraft medlemsstaterna att respektera, och kommissionen att vidta, de åtgärder som krävs för att övervaka och säkerställa efterlevnaden av mediernas frihet och mångfald. Parlamentet uppmuntrar inrättande och främjande av nationella institut för mänskliga rättigheter som kan bidra till att säkerställa att grundläggande rättigheter iakttas när man utformar och genomför politik och lagstiftning, samt hjälpa enskilda individer i konkreta ärenden. Parlamentet anser att det godtyckliga eller överdrivna våld som utövas av medlemsstaternas polisväsen eller andra säkerhetsstyrkor mot fredliga folksamlingar strider mot stadgans bestämmelser.
19. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att inta en modigare hållning vid övervakningen av de åtgärder som de nationella myndigheterna vidtagit för att genomföra EU-lagstiftning som väcker frågor rörande stadgan om de grundläggande rättigheterna, särskilt när dessa rättigheter inte nödvändigtvis garanteras inom hela EU.
20. Europaparlamentet välkomnar ratificeringen av Marrakechfördraget om tillgång till publicerade verk för personer med synnedsättning, eftersom detta är ett viktigt steg inom ramen för artikel 26 i stadgan om lika möjligheter för personer med funktionshinder.

21. Europaparlamentet noterar framställning 0657/2016 och understryker att det är av yttersta vikt att artikel 10 i stadgan, om tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet, respekteras i alla medlemsstater och inom alla instanser och institutioner i den offentliga sektorn, särskilt på utbildningsområdet.
22. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, övriga EU-institutioner och medlemsstaternas myndigheter att regelbundet och direkt samråda med FRA när de grundläggande rättigheterna står på spel. Parlamentet begär dessutom att det utöver medlemsstaternas politik införs en obligatorisk utvärdering och översyn av den befintliga ramlagstiftningen inom ramen för EU:s ekonomiska styrning, i syfte att garantera att stadgan, framför allt dess sociala bestämmelser, efterlevs. Parlamentet föreslår att det utvecklas en resultattavla för de grundläggande rättigheterna i syfte att övervaka efterlevnaden av de grundläggande rättigheterna i medlemsstaterna.
23. Europaparlamentet anser att genomförandet av stadgans interna aspekter har avsevärda brister, särskilt när medlemsstaterna utövar unionens befogenheter. Kommission uppmanas att mer noggrant säkerställa att medlemsstaterna genomför stadgan på ett fullständigt och konsekvent sätt. Parlamentet uppmanar kommissionen att utveckla en integrerad strategi för att övervaka efterlevnaden av artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och artiklarna 258–260 i EUF-fördraget, vilket skulle ge utrymme för snabbare rapportering, reaktioner och förhindrande i fall med kränkningar av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Parlamentet påminner om den tidigare kommissionens löfte att skapa ett nytt verktyg – utöver användningen av artikel 7 i EU-fördraget som en sista utväg – som sträcker sig bortom de befintliga överträdelseförfarandena när det gäller påföljder, för att hantera uppenbara kränkningar av de grundläggande rättigheterna enligt stadgan, särskilt när medlemsstaternas regeringar är inblandade.
24. Europaparlamentet håller inte alls med kommissionen när det gäller dess restriktiva tolkning av artikel 51.1 vid bedömningen av ett antal framställningar till parlamentet och upprepar med kraft att EU-institutionerna måste respektera stadgan under alla omständigheter och oberoende av vilken roll de spelar.
25. Europaparlamentet understryker behovet av att säkerställa efterlevnaden av stadgan, särskilt dess sociala bestämmelser, och av att den efterlevs under och genom alla stadier i den europeiska planeringsterminen, däribland den årliga tillväxtöversikten, med en samtidig uppdatering av den gemensamma sysselsättningsrapporten. Parlamentet begär att man tar fram sociala riktmärken som ska övervakas och införlivas i de landspecifika rekommendationerna, som en del av en integrerad strategi.
26. Europaparlamentet understryker att den åtstramningspolitik som har antagits på EU-nivå och av medlemsstaterna har orsakat en enorm ökning av socioekonomiska ojämlikheter som förhindrar medborgarna från att konkret och till fullo åtnjuta sina grundläggande rättigheter.
27. Europaparlamentet påminner om den politiska överenskommelsen mellan de stora EU-institutionerna och medlemsstaterna om EU:s anslutning till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Parlamentet understryker att denna anslutning är en rättslig skyldighet enligt artikel 6.2 i EU-fördraget. Parlamentet anser att slutförande av denna anslutning skulle medföra ytterligare skydd för unionens medborgares och

invånares grundläggande rättigheter och ge en konsekvent ram för skydd av mänskliga rättigheter i hela Europa. Parlamentet uppmanar kommissionen att vidta nödvändiga åtgärder för att så småningom undanröja de rättsliga hinder som förhindrar att anslutningsprocessen slutförs, om så krävs genom att utarbeta ett nytt anslutningsavtal som avhjälper de brister som Europeiska unionens domstol påpekade i yttrande 2/13.

28. Europaparlamentet uppmanar de olika EU-institutionerna att överväga en utvidgning av stadgans tillämpningsområde, och även att låta artikel 51 utgå, i samband med nästa översyn av fördraget.
29. Europaparlamentet uttrycker sitt missnöje med de tolkningar av artiklarna 51 och 52 som innebär att de skulle införa konstgjorda motsättningar mellan rättigheter och principer, särskilt mellan civila och politiska rättigheter samt sociala och ekonomiska principer. Parlamentet upprepar FRA:s ståndpunkt, som framförs i dess rapport för 2017 om grundläggande rättigheter, att stadgan är unik i det att den likvärdigt kombinerar civila och politiska rättigheter med sociala och ekonomiska rättigheter i ett enda dokument. Parlamentet anser att de sociala och ekonomiska rättigheterna brister avsevärt och att de bör förstärkas på ett beslutsamt sätt i EU-rätten och i medlemsstaternas konstitutionella system, genom att princip 20 i den europeiska sociala stadgan görs rättsligt bindande för alla institutioner och alla medlemsstater.

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	21.1.2019
Slutomröstning: resultat	+: 11 –: 8 0: 0
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Margrete Auken, Andrea Cozzolino, Pál Csáky, Rosa Estaràs Ferragut, Eleonora Evi, Peter Jahr, Jude Kirton-Darling, Svetoslav Hristov Malinov, Ana Miranda, Gabriele Preuß, Jarosław Wałęsa, Cecilia Wikström
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Kostadinka Kuneva, Josep-Maria Terricabras
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	José Blanco López, Gabriel Mato, Francisco José Millán Mon, Massimiliano Salini, Barbara Spinelli

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

11	+
ALDE	Cecilia Wikström
EFDD	Eleonora Evi
GUE	Kostadinka Kuneva, Barbara Spinelli,
S-D	José Blanco López, Andrea Cozzolino, Jude Kirton-Darling, Gabriele Preuß
Verts/ALE	Margrete Auken, Ana Miranda, Josep-Maria Terricabras

8	-
EPP	Pál Csáky, Rosa Estaràs Ferragut, Peter Jahr, Svetoslav Hristov Malinov, Gabriel Mato, Francisco José Millán Mon, Massimiliano Salini, Jarosław Wałęsa

0	0
-	-

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET ANSVARIGA UTSKOTTET

Antagande	22.1.2019
Slutomröstning: resultat	+: 12 -: 2 0: 7
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Gerolf Annemans, Pascal Durand, Esteban González Pons, Danuta Maria Hübner, Jo Leinen, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Markus Pieper, Paulo Rangel, György Schöpflin, Pedro Silva Pereira, Barbara Spinelli, Kazimierz Michał Ujazdowski
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Max Andersson, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Jasenko Selimovic, Gabriele Zimmer
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	José Blanco López, Michael Gahler, Stefan Gehrold, Theresa Griffin, Fernando Ruas

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET ANSVARIGA UTSKOTTET

12	+
ALDE	Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Jasenko Selimovic
GUE/NGL	Barbara Spinelli, Gabriele Zimmer
PPE	Danuta Maria Hübner
S&D	José Blanco López, Theresa Griffin, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Jo Leinen, Pedro Silva Pereira
VERTS/ALE	Max Andersson, Pascal Durand

2	-
ENF	Gerolf Annemans
PPE	Markus Pieper

7	0
NI	Kazimierz Michał Ujazdowski
PPE	Michael Gahler, Stefan Gehrold, Esteban González Pons, Paulo Rangel, Fernando Ruas, György Schöpflin

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster